

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Az országos magyar gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.

Nem tagoknak előfizetési díj:

Egész évre 30 korona, félévre 10 korona, negyedévre 5 korona.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tulajdona.

Az egyesületi tanácsa felügyelete alatt:

Főosztályi és kiadói felelős: Forster Géza az OMGE igazgatója.
Feladvó szerkesztő: Szilassy Zoltán az OMGE szerkesztő-újságírója.
Társzerkesztő: Buday Barna az OMGE újságírója.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest (Köztelek), Üllői-út 25. szám.

Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

Kassai agrárgyűlés.

A magyar gazdaközönség törekvései oly impozáns módon, annyi méltósággal és akkora határozottsággal még meg nem nyilatkoztak, mint a kassai agrár-gyűlésen, ahol a magyar mezőgazdák színe-jára 24 vármegye képviselőiben, f. hó 8-án megjelent. Ennek az agrár-gyűlésnek komoly tárgyalásai és mellő-ságs lefolyása legjobb czafolata ellene-seink részéről terjesztett annak a rá-fogásnak, amely a mezőgazdasági körök túrelmellséggel vádolja, a kereskedelem és ipar ellenségének tünteti föl és az osztályharcz előidézőjének kürtöli ki.

Mi történt hát Kassán? A Magyar Gazdaszövetség egyszerű felhívására az ország legtekintélyesebb vármegyei gazda-sági egyesületeinek képviselői egybe-gyűltek, hogy tanácskozzanak arról, hogy a magyar nemzet erkölcsi és anyagi fel-virágztatásának a multban annyi hiva-tottsággal és eredménnyel megfelelt, de a politikai és közgazdasági elhanyagolás folytán a pusztulás szélére jutott vezér-lő elemét, a középosztályt mily feltételek mellett és mily eszközökkel lehet a vég-leges pusztulástól megóvni és a puszt-ulók konzerválásával, új elemek hozzá-csalásával és alkotta által megerősíteni.

Az előadók magas szárnyalásu be-sezédei és a hozzászólók magvas fejtege-tészei egytől-egyig ezen nemzetünk életé-nek jövőbeli fejlődésére annyira fontos kérdés körül csoportosultak és mégis egész politikai, társadalmi és közgazda-sági életünkre vetettek vakító fényt, amely

erős világítás kétszeres sötétségben tűn-tette föl a látható árnyékdalakat és fokozott mértékben sürgeti ezek meg-szüntetésének minél hathatósabb mun-káját.

Ellehetünk készülvé arra, hogy az agrártörekvések ellenesei között ezuttal is fognak akadni olyanok, akik a kassai agrár-gyűlést támadásokban részesítik majd, vagy legalább a beszédek és határozatok félremagyarázása révén igyekeznek az agrár-gyűlés hatását gyengíteni; de nem félünk tőlük, mert a kassai fényes nap azt a meggyőződést keltette bennünk, hogy immár végre elérkezett az ideje annak, a midőn a mezőgazdasági érdekeknek nem-csak egynehány előrelátó lelkes, vezér-férfia van, hanem az egész szölközönségben megvan már az a hadsereg, amelylyel a vér nélküli küzdelmet hazánk javára diadalmasan ki lehet vívni. Soha eddig ékebben be nem bizonyult, hogy az agrár-vezérfiak eszméi termékeny talajra találtak, mint épen Kassán, ahol az egész ország közvéleménye küzdő vezérei mellett lelkesen nyilatkozott meg anélkül, hogy e lelkesedést akár a diszharmonia, akár a tulzába ment túrelmeltenség legeskeikéylebb jelensége is megkavarta volna.

A kassai agrár-gyűlés nemcsak a gazdák törekvéseit van hivatta megerősíteni és a vezéreiben való bizalmat még inkább megszilárdítani, hanem méltán kelthetnek általános tiszteletet és elismerést is osztálykülönbség nél-kül az egész ország közvéleményé-ben, mert a kassai agrár-gyűlésen el-

hangzott elvek és elfogadott határoza-tok megvalósulása politikai, társadalmi és közgazdasági életünket olyformán van hivatta regenerálni, amely helyzetben a legkisebb és legnagyobb a szegény mun-dás putrijától a förti paloták aranyos kapujáig megtalálhatja nemcsak munká-lkodásának kellő helyét, hanem föl kell, hogy lelje boldogulásának eszközeit is.

Négy fölvetet ragadunk ki a tömeg-ből, a melyek jelzik a mezőgazdák tö-rekvéseinek irányát.

Az első a pusztulóban levő vezető középosztály megerősítése és új elemek-kel való megerősítése. Bár az egész agrár-gyűlés tulajdonképeni célját és indokát ennek tárgyalása képezte, nem tartjuk ezt fölöslegesen külön is ki-emelni azért, mert közviszonyainknak elsenyvedése a középosztályt elremyde-sében kerekeshető. Nincs vezető eleme a kisbirtokosnak és a munkásnépnek, amelyek védtelenül vannak kitéve az erősebbek lelkiismeretlensége kizsákmá-nyolásának, tudatlanságban nevelkedve, sem a maguk baján segíteni nem tud-nak, sem a lelküket megmetyélező izga-tásokkal szemben védekezni nem képe-sek. Elvesztve az erkölcsi alapokat, el-dobván maguktól a tekintély iránti min-den tiszteletet, tisztán az anyagi nyomo-ruság sovány emelőjén táplálkozva ön-kéntlenül is a társadalmi béke veszedelmes ellenségeivé változnak. Hogy ily helyzetben a társadalmi béke mily ve-szedelmes forradalomnak van kitéve, előttünk állanak a nemrégiben lezaj-lott alföldi véres munkászendülések.

OSZI VETŐMAGSZÜKSÉGLETÜNK BESZERZÉSE VÉGETT

forduljunk a

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETÉHEZ Budapest, V., Alkotmány-utca 31.

Sürgősebb feladatot tehát politikus, szociológus vagy közgazdász nem ismerhet, mint a nép őnzelen természetes vezetőinek megerősítése — és ha nincs megerősítése, — hogy a nép állandóan intelligens, tanult, áldozatkész és fardhatatlan vezetőit az élet mindennapi küzdelmében nélkülözni ne legyen kénytelen és a köznép politikai és erkölcsi fölfogása fölülemelkedjék a tiszta anyagiasságon és boldogságig necsak a mindennapi kenyér darabjának növekedésében, hanem a szabadság, egyenlőség és testvériség igazi jelentőségének megfelelőleg, öt megillető politikai, társadalmi és gazdasági feladatát is szívesen és kedvvel teljesítse. Nem egyénhíány szász vagy ezer gentry-család fantáziájáról, vagy regeneráltsáról van szó, hanem van az egész magyar nemzet legnagyobb szellemi nemzójének: a birtokos középosztálynak ujja teremtetéséről, amely nemzetünk ezredes történetében mindenkor áldozatokkal teljesítette kötelességeit mások iránt meg a legsúlyosabb időkben is, de amely magáról gondoskodni még a legjobb viszony között is elfelejtett. Oly törekvés a középosztálynak ez a regenerálása, amelynek megteremtői a magyar nemzet új évezredes történetének megalapítói lesznek.

De mely eszökötől remélhetjük a középosztály megerősödését és gyarapodását? Szebben eszmét senki sem fejezhetett ki, mint Mérey Lajos érdemes felszólalásában, a midőn nyíltan kimondotta, hogy a magyar nemzet lovagiaságát megalapított tisztességérzetét kell minden vonalon helyreállítani. A meggyőződés és szabad vélemény kimondás bátorságának helyreállítása, a tapasztalatoknak és tudatlanságoknak az üzleti élelmesség és ügyesség tisztas orve alatti szellemi és anyagi kihasználásának megelégítése, a politikai szolgálatok megjutalmazásának kiküszöbölése, az igazi humanizmus és demokrácia fölkarlása azok az eszközök, amelyekkel ez elérhető. Mert addig, míg a tisztességérzet minden vonalon teljes mértékben nem érvényesül, a könnyebb lelkismeret fog győzedelmeskedni a puritán erkölcs fölött, amely utóbbit a nobile officium lelkismeretes teljesítésének minden terhéet viselni anélkül, hogy a maga gazdasági erejét gyarapítandó, sőt gazdasági erejének hanyatlása közkötelességeinek teljesítése mértékében egyenes irányban fog bekövetkezni. Biztos anyagi alap nélkül függetlenség, nélkülül pedig a kötelességek meggyőződésszerű végzése nem képzelhető.

Az anyagi függetlenség biztosítása és a szellemi felsőbbiség megerősítése a neveléssel függ. A magyar középosztály gyermekeit az improduktív hivatalnokai pályákról, a produktív pályák szellemi munkáival kell nevelni. A tisztességes munka nemesíti. Nagyon helyesen és meggyőzően fejtette ki Bujanovics Sán-

dor egy hosszú, mozgalmass élet tapasztalatainak lezürdösképeiben, hogy a középosztály gyermekeit a munkának nemcsak szeretetében, de tisztelőben is kell fönevelni, le kell az előítéleteket győzni mindama pályák iránt, amelyek tisztességes munkával boldogulást adnak, de melyeket eddig mintegy polgári foglalkozásnak a magyar középosztály lenevezett, talán bizonyos mértékig mellőzött, alulnak tartott. És a nevelésnek nemcsak a férfiakra, hanem a középosztály nőgyermekére is ki kell ebben az irányban terjeszkednie, mint hisz' a nő az, amely a családban, mint a munkás férfi segítő társa, mint a család gyermekeinek legelső és legjobb nevelője ezen a téren legalább is oly fontos szerepet tölt be, mint a férfi.

Ámde ugy az általános tisztességérzet kifejtésére és érvényesítésére, valamint a czélország nevelés jótékony befolyása csak néhány emberöltő alatt fog számottevő módon jelentkezni. Míg ez bekövetkezik, a pusztulás rombadóhatos sok olyan épületet, amely ma még épnek és díszesnek látszik, ha megfelelő gondozás és védelem nélkül marad a viszonyok pusztító viharai között. Az anyagi megerősödés munkáját addig is keltőzlettel erővel kell felvinnünk és folytatnunk, hogy a helyzet általános megjobbulásáig is megtartsuk és megmentsük, amit még lehetséges. Ez pedig másként nem érhető, mint úgy, hogy az anyagi boldogulásunkat biztosító törvények létrehozatalát, ha nem gazdák nemcsak követeljük, hanem azoknak létrehozatalában közvetlenül is közreműködünk. Gróf Károlyi Sándor az ősz agrárvezér, aki tapasztalatokban gazdag életének javarészt a mezőgazdasági érdekek érvényesítésének eddig nem éppen háladálos mezején töltötte el, a gazdáközvélemény eleveire tapintott akkor, a midőn kimondotta szükségét annak, hogy a gazdák szervezkedjenek arra, hogy képviselőkül a törvényhozás termében is megfelelő legyen azoknak a fontos érdekeknek és annak a tekintélyes jelentőségnek, amelyvel a mezőgazdasági ügyek bírnak. Ha ez bekövetkezik, akkor a mezőgazdasági fejlődése is jobb jövőnek néz elébe, mert érdekeit hamar okokkal háttérbe szorítani nem lehet. Elvégre a mezőgazdaság ellentételeket fölidézni nem óhajtott soha, harcot nem kezdett senkivel, de jogos érdekeinek elhanyagolása az öngyilkossággal egyenlő volna, jogos érdekeinek érvényesítése pedig kötelesség; mert a mezőgazdaság kezébe van letéve Magyarország politikai, társadalmi és közgazdasági nagyságának esz-köze: a magyar föld, amelyen a költő szerint halunk is, de élünk is kell.

Sz. Z.

Gazdakongresszus Kassán.

(1900. október 8.)

A Magyar Gazdaszövetségnek Kassán ar-tott kongresszusáról az alábbi tudósításban számolunk be.

A földművelési miniszter képviselőben Máday Izidor miniszteri tanácsos volt jelen.

A kongresszus az alábbi gazdasági egyesületek képviselőitét magukat:

Országos Magyar Gazdasági Egyesület:

Gróf Dessewffy Aurél, gróf Károlyi Sándor, gróf Malastóczy József, Forster Géza, Forster Adolf, Kodály Antal, Rubinek Géza, Szalay Zoltán.

Abau-Tornameregyi gazdasági egyesület.

Fekete Albert, Géczy Gyula, Beke József, Vasenszky István, Beke Imre, Toth Ferenc, Litecky József, Koller József, Antony Alfonz, Szalay László, Egyházy László, Szent-Imrey Gellért, Schleiningner Antal, Teleky Gyula, Husz János, Zselinszky János, Freund Antal, Koós József, Závorszky Gyula, Agh Géza, Hidegh László, Antal Károly, Dobozy Pál, Mocsozgy Sándor, Kozára Endre, Onody László, Liszky János, Hordy József, Siedelsky Pál, Paluscha Géza, Weigl József, Máday László, gróf Pongrácz Ferenc, gróf Hadik János, Dóczy Miklós, id. Eckerd József, Hedry Lőrincz, Sziklay Ede, Tomeski Alajos, Szent-Miklóssy Bertalan, Roner Vilmos, Hammersberg László, Bidló Ignác, Kostialok István, Bassó Bertalan, Benkő János, dr. Nyulászy János, Pollner Benő, Kozára Vincze, Káger József, Krasz János, Dienes Lajos, Csomó József, Kovács Géza, Péchy András, Csoró Barnó, Málster István, Janik Ferenc, Vajda János, Cserszegi Ede, Nemlaha Gyula, Bék Irén, Szieber Desző, Záborszky József, Pallaghy Gyula, Bernáth József, Fiedler Károly, Sudich Sándor, Purilla Agost, Naményi Gyula, Munk József, Norvák László, Darvas Imre, Bassó Imre, Bellés János, Scholtz Gyula, Makorsky Ferenc, Csati Gyula, Havas József, Eszterházy Sándor, Pallaghy Ödön, Huszár Henrik, Biró Pál, madi Kovács László, Szudinka Gyula, Lovász Desző, Krausz Tivadar, Keltz Andor, Grovisz István, Hamorszky József, Stecker Károly, Fábán Imre, Szekeres Fr. Ödön, Rosenfeld Mór, Gröz Dániel, Bárczay Sándor, gróf Károlyi László, Sziklay Ede, gróf Zichy Károly.

Aradm. g. e.

Aczél Péter, Luhnér Hugó, Kokas József, Vasárhelyi László, gróf Zseléniski Róbert.

Beregm. g. e.

Czeiner Sándor, Butyák Ferenc, Horti Gyula, Rátóczy András, Hoffmann Ottó, Horváth Lajos, Stencel Mihály g. e. titkár.

Dákum. g. e.

Dr. Zsilinszky Endre, Szalay József, Zilinszky István.

Borsod vm. g. e.

Melczser Gyula, Beniczky Aladár, Szatmári Királyi Pál, Jekelfalusi Andor, Vértessy Tivadar, Szekrényessy Árpád, Szentpály István ip. kam. titkár, Melczser László, Bárczay László.

Csanádm. g. e.

Török Imre, Tóky Jenő.

Gömör vármegyei gazdasági egyesület.

Szent-Ivány Árpád, Markovitsy Géza, Hevesy László, Lakner László, Bárczay Gábor, Farkas Ábrahám, Hodinka Mihály.

Liptómezei gazdasági egyesület.

Lehoczky Tihamér, Plattly Mihály, Palugy Gyula, Lehoczky Gábris.

Nógrád vármegyei gazdasági egyesület.

Koós Károly, Scitovszky János, Baross

Árpád, Kubinka István, Ruszinkó Antal, Ruszinkó Mihály.

Nyitra vármegyei gazdasági egyesület.

Emődgy é. e. elnök, Meskó Pál, Nérty Lajos, Siegler Gyula, Freund Gyula, dr. Machovich Gyula, Markovits Mihály, gróf Apponyi Gyula.

Pestmegyei g. e.

Gróf Dessewffy Aurél, gróf Dessewffy Emil, gróf Károlyi Mihály, Izsófi Alajos, Kúszler Henrik, Korbuly József, dr. Horváth János, Bujanovics Sándor, Dercsányi Bertalan, Farkas Gábor, Bojtós Imre, Merényi László.

Pozsonymegyei g. e.

Horváth Jenő, Burján Gábor, Borota Pál, Cziba Lajos, Gulcher Jakab.

Sáros vármegye gazdasági egyesület.

Huriniczky János, Barts Gyula, Piller Kálmán, Bujanovics Gyula, Lukovics Aladár, Hedry Ernő, Pulszky Géza, dr. Gilányi Imre, Bornemisza Lajos, Bánó Iván, Bánó Tibor, Kleinszovics Antal, Kav-singer József, Hodósy Imre, Feszti Lajos, id. Kerehmar Gyula, ifj. Malcsics Kálmán, Páldy Ernő, Páchy Elek, Molnár Mihály, gróf Vengerecz Hugó, Adler Samu, Faltin Géza, Zsebreczkó Géza, ifj. Ríchmayer Gerő, Hauser Kálmán, Lemsey Boldizsár, Szinyei Mese Béla, Szaimány Gyula, Ekeketényi Endre, Kovácsik Mihály, Csoltók Sándor, Egerez-Mihály, Lonkay Antal, Lieber János, Kerecz Miklós, Vasó József, Varga János, Ujházy László, Székely Aurél, Rainer József, Póchy Gyula, Kruusitsi István, Harscsi Péter, Pódy Ernő, Kovácsik Albin.

Szabolcs vármegyei gazdasági egyesület:

Szikszay Sándor, Nagy Tamás, Simcska Endre, Lótya Béla, Petróvai János, Melczér László, Votický Agoston, Harsányi Menyhért.

Szolnok-Doboka vármegyei gazdasági egyesület:
Beteg Imre.

J.-N.-Kun-Szolnok vm. gazdasági egyesület:

Gróf Almásy Imre, Kenéz Zoltán, Kónya István, Bíró István, Gajdó Elemér, Nánassy András, Fülöp Ferencz, Kovács Albert.

Turóc vármegyei gazdasági egyesület:

Szviguta Ignác.

Szilágy vármegyei gazdasági egyesület:

Dr. Rákos Sándor.

Mármaros vármegyei gazdasági egyesület:

Mihályi Péter.

Zemplén várm. g. e.

Gróf Andrassy Sándor, gróf Andrassy Géza, gróf Mayláth József, báró Lónyay Géza, Bárczy Balázs, Bogay Zsigmond, Boronkay Farkas, Diekzügy János, Fedák István, dr. Ferenczy Elek, Kun Frigyes, zempleni Moskovics Géza, Páchy Ádám, id. Pécsey Árpád, ifj. Pécsey Árpád, Malony Ferencz, dr. Kosuth Henrik, Szeredabélyi Vencze, Várkonyi Béla, Viczmándy Odón, Máriássy Odón, báró Ambrózy Gyula, Körmeny Odón, gróf Forgách László.

Jelen voltak még: Páris Frigyes, Molnár Lajos, Dörmer Károly, Almásy Olivér, Mandel Gyula, Gyórfy Aladár, Arvai Nagy Menyhért, Loboczinitsy Adolf, Szendrőer Ernő, Pécsey Árpád, gróf Pongrácz Adolf, Kúszler Henrik, gróf Pongrácz Rezső, Derék Gyula, Abonyi Károly, Ottlik Péter, Gerhardt Guidó, Rudolf Ignác, Barsy Félix, Hajdu János, Demeczky Ferencz, Dienes Lajos, dr. Bíró Lajos, Sütő Kálmán, Szatmári Adorján, Beniczky Aladár, Fürster Lajos, Mattisz Károly, Wya Péter.

Az agrárgyűlés megnyitása.

Gróf Dessewffy Aurél a következő beszédet nyitotta meg az agrárgyűlést:

Miódon a Magyar Gazdaságvégzés nevében önökét üdvözöltem és annak megbízás-

ból az elnöki széket elfoglaltam, meg kívánom említeni, hogy a gazdaságvégzés már évek óta, és különösen a múlt télen tartott tanácskozásán foglalkozott azon problémáival, hogy miként lehetne a pusztuló középmezőst sorsán segíteni, mik az okok, melyek a helyzetet előidézték, mik módon és minő eszközök alkalmazásával lehetne a bajt mérsékelni, melyek az alapok, melyekre egy független középmezőst fektetendő a jövőben?

A gazdaságvégzés ezen kérdések megbeszélését egy agrárgyűlés alkalmával, már a múlt télen hivatkozta el és e célból gyűltünk össze itt Kossán, a Fejérvádk göpczöntjén, hol e baj súlyosan érezteti hatását.

Az elvitatatlannak, hogy egy független középmezőst nélkül egy ország sem boldogulhat, ez a vezetője az ország szellemi és anyagi életének. Már évtizedek előtt voltak férfiak, kik ezen középmezőst erősítésére igyekeztek, nem egy ízben a kormányt és törvényhozást, sajnos, sikert nélkül, mert az ellenzétségeknek van deklarálva és ez okból akkor, midőn még könnyebb és sikeresebb lehetett volna a segítség, nem történt ez irányban semmi.

A mindinkább fokozottabb állami és közhatalom és a beállott mezőgazdasági válság, alacsony terményárakkal, a szocializmus bejár, kapcsolatban a kivándorlással és a munkácsi megdrágulásával, a helyzetet csak még súlyosabbá tévők, a napi megélhetés nehez dolgjaival küzdve, másrészt a sok ingyen állami és közpénzt, ha hivatalnak lévén kénytelen a középmezőst megvédeni - ha az önkormányzatban részt kíván venni és állásának megfelelően - győngye társadalmunk ezen valódi oloszlopai, fájdalom, sok esetben a tönk szélére jutatták és ezek helyét nincs kinek betölteni. E mulasztások többé, sajnos, helyre nem hozhatók. Összeesereglettünk immár iten, az agrárgyűlés, hogy teljes körű tanulmányokat megkezdjünk, megbeszéljük, hogy ezen súlyos baj miként orvosolható, hogy a tartandó előadásokból okulva és következtetéseinket levonva, összetartózkodásunk érzetében a mai politikai és gazdasági helyzetben érvényt szerezzünk annak, amit helyesnek és immár elodáztatlannak tartunk. Ezen reményben, hogy ezt elémünk sikerülni is fog, az ülést megnyitom.

A zajos éljenzéssel fogadtak előző megnyitót után következők az üdvözlés.

Bujanovics Sándor: Igen Tiszelt Gazdaggyűlés! Tanácskozásunk megkezdése előtt engedjek meg, hogy egy indítványt tegyek egész rövidesen. Indítványozom, hogy tanácskozásaink megkezdése előtt a kassai agrárgyűlés Széll Kálmán miniszterelnök urat (Hosszantartó éljenzés) kinek a mezőgazdaság iránti érdeklődése mindnyáján ismerjük és Dardányi Ignác földmívelésügyi miniszter urat, (Zajos éljenzés), kinek a mezőgazdasági érdekek előmozdítása téren kifejtett tevékenységéért elismeréssel tartozunk üdvözlő táviratokat intézzünk (Helyes).

A gyűlésen ezután Széll Kálmán miniszterelnök és Dardányi Ignác földmívelésügyi miniszterhez az alábbi üdvözlő táviratokat küldtötte:

„Széll Kálmán miniszterelnök,

Budapest.

A kassai agrárgyűlés mely tisztelettel üdvözli Nagyméltóságodat és kifejezi azt a reményét, hogy Nagyméltóságod kormányzata alatt közgazdasági életünk és ezzel megalomunk virágzásnak fog indulni. A kassai agrárgyűlés megbízásból

Dessewffy Aurél gróf, elnök.”

Dardányi Ignác földmívelésügyi miniszternek a következő sürgönyt küldte:

„Dardányi földmívelésügyi miniszter, Budapest.

A kassai agrárgyűlés közösznetén mond Nagyméltóságodnak hazánk mezőgazdaság érdekében a közgazdasági téren kifejtett üdvös tevékenységéről. Ez üdvözlőlevelet a közpénztárnál hitelesítjük Nagyméltóságodat nagyszókratunkról. A kassai agrárgyűlés megbízásából

Dessewffy Aurél gróf, elnök.”

Ezután Bernáth István a Magyar Gazdaságvégzés ügyvezetője jelentette, hogy a Szövetkezet felhívására 25 vármegyei elnökek lettek a kongresszus való részvételét a küldöttök ki a gazdasági egyesület képviselőit.

Gróf Dessewffy Aurél a kongresszus elnökének indítványára jegyzőkönyv megválasztását Székessy Zoltánt az „OMGE” szerkesztő titkárt, Jakabfalvy Kornélt, Luczko Hugó és Meskó Pál gazdasági egyesületi titkárokat.

A gyűlés ekkor a napirendre tért át. Annak első pontja Mayláth József gróf értekezése volt.

A középmezőst és a nép.

Mayláth József gróf értekezésének eszméim a következők: Nálunk minden termelői ág válságallal küzd. mezőgazdaságunk, mert ha a gyökér beteg, megmúlni az egész fa. Ha a mezőgazdaságunk bajait orvosolni akarjuk, azt mielőbb meg kell tennünk. Hogy politikai és társadalmi életünk nem egészéssé, arról tanuságok tesznek a magyar hatóságok, melyek a kivándorlást tüdőnk nézik. Ennek a bajnak az alapja a produktív mezőteljes tömegtelenül Magyarországon. A társadalmi tagozatok közt csak akkor egészéssé az arány, ha a produktív osztály erős. Már pedig van-e erős népszóly? Csak volt, de már nincs. Nálunk minden magasabbra vágyik, mint a mi. Mindenit húsagot, stréberesget látunk. Kétségbe, hogy bomlásnak indult az egész társadalom. A közpénztárnál teljes tömegtelenül Magyarországon. A társadalmi tagozatok közt csak akkor egészéssé a hivatalkot túl lesznék szülőva, akkor majd az emberek is tudatára jönnék, hogy az agrárgazdák fele kell terelni a társadalmat. Szóla agráriát, de nem tudja elválasztani a hazaszeretést a föld szeretetétől. (Perczektől tartó éljenzés)

Ha az idegen két ellen irányuló mozgalmak van is jogosultsága, úgynevel kell, hogy többet ne ártson, mint a mit használnak. Kifejté ezután a pusztulós okait s úgy találja, hogy 1848 után a gazdasági viszonyok átalakultak a gazdasáztól elszigeteltetett, szerveztelen a könnyművel volt s ez okozta pusztulását. Ezekkel szemben a teendő a következők:

A hitel rendezése, az örökösödési rend megváltoztatása, a nevelés kérdése, főleg pedig a szövetkezetek létesítésének kérdése. Ezek volnának a legfontosabb feladatok. A fograsztási szövetkezetek csak az irrealis, az uszóra ellen indítják meg a hasznát és a kereskedelmi kinyitást akarják lenyomni. Azt azonban, hogy a tisztességes kereskedelem szükséges az államban, ön felesleges is hangsúlyozni, az ellen tehát harcolni szűn az [akiben az önfentartás erősebb, az az, ezt megengedi a törvény. A közpénztárnak kell kezbe ragadni a vezérszeropert, mert csak így kelthet maga iránt bizalmat a gyengékben. Ezt a megjelölte tereztetni. Állítom fel az állam minden közhatalon házat, a hol minden komoly munkát és szórakozást megtaláljon a nép. Alakítsanak fogyasztási szövetkezeteket, házi párt, 48 óta a viszonyok megváltoztak, a fejlődés örökös küzdelemmel jár. A XX. század feladata a közpénztárral megmentése. Ne szegélye a közpénztárral a munkát; ha önmagában gyenge, akkor szövetkezetek mert mindig csak becsület munkáit lehet megteremteni a boldog családi otthon. A közpénztárral ne akarjon hirtelen vagy a más kárára meggazdagodni.

A zajos éljenzéssel fogadott előadás után Adorján János szót foglalt, a egy szót emlegette a kongresszus figyelmé, mely az ország összefüggésében van a nemes gróf által elmondottakkal.

Sohasem volt a magyar gazdának nagyobb szüksége a tömörülésre, mint jelenleg. Ennek legjobb módja: a gazdákörök alakítása.

Annak a közepeúti országoknak a ki a népet magához akarja vonni, azt nevelni, erre nincs más módja, mint ha gazdákörökben csoportosítja a népet és ezáltal a gazdasáradalom helyzetét is előmozdítja és az összetartás érzését is fejleszti. Felhívja a kongresszus tagjainak figyelmét, hogy gazdasági egyesületeknél igyekezzenek odaadni, hogy azok minél több gazdákört alakítsanak a községekben a gazdasági szövetség szívesen szolgál alapszabályokkal. (Helyeslés.)

Gróf Desseffy Aurél elnök: az indítványt a többi javaslatokkal együtt fogja szavazás alá bocsátani.

Dr. Horváth János. Szerinte tévednek azok, kik azt hiszik és tanítják, hogy a multban nem volt magyar ipar és iparoszatosság. Ellenkezőleg áll a dolog, mert a középkorban virágzó iparunk volt és iparosnak nagyobb része, az erdélyi szászokat és szepesi németeket kivéve, magyar volt. Magyar ipar utolsó fellendülése a mult század negyvenes éveiben történt, a hanyatlás pedig az ötvenes években kezdődik. Ezt két ok idézte elő: Egyik ok a forgalmi és közlekedési eszközök fejlődésében és gyarapodásában található, a másik ok pedig az abszolút korszak magyar-ellenes politikájának szorításai, midőn természetesen kizsírította a magyar iparosokat a katonai és közbiztonsági szállításokból, sőt a kincstári állami munkálatokat is osztrák iparosokkal végeztette.

Mig nálunk így körülmények között a magyar iparoszatosságtól szétvált az abban a jelenségek látnak, hogy képződmények elvették a piaci szerepüket, tömegesen tértek át a földművelésre, addig Ausztriában és nyugaton a kézműiparosokból nagyiparosok és gyárosok lettek. A szétválástól siettetve az osztrák iparrendtartásnak 1859-ben Magyarországon történt életbeillesztése; mert ez az iparszabadságot honosította meg és ennek uralma alatt a magyar országszerte, mely az iparoszatosságtól még összetartotta, teljesen fölborlott, szétzilált.

A magyar iparosok még az 1872. évi február hóban tartott első országos kongresszusukon tiltakoztak a fenti iparörvény megalkotása ellen és megjelölték azokat az utakat és módokat, melyekkel a magyar ipar megmenteni, sőt fejleszteni lehetne.

1872 óta napjainkig addigban állott az iparoszatosság minden körülményrel meg kívánásait csak az újabb időkhöz kezdik figyelembe venni és részben teljesíteni is és kezd a hazai iparról tudomást venni.

A bajok orvoslását abban keresi, hogy mezőgazdaságunkat intenzívebbé kell tennünk, mert iparunk csak a mezőgazdaságunkból nyerve tud többébbé táplálkozhatik. Az iparfejlesztésben a mezőgazdasággal összefüggő iparágakkal kell előszörban az állam megsegítenie, nem pedig oly külföldi iparágakat meghonosítani, melyeknek itt sem talaja, sem anyaga, sem eszköze nincs.

Iparoktatásunk a megkezdett irányban fejlesztendő. Az iparéleti intézmények kötelezőt kell tenni és minden iparhatóság mellett iparéleti állítólag fél széleskörű önkormányzati jogokat, az állam megsegítenie, nem pedig oly külföldi iparágakat meghonosítani, melyeknek itt sem talaja, sem anyaga, sem eszköze nincs.

Előnk ez indítvány is szavazás alá fog kerülni.

Bernát István utal arra, hogy a magyar agráriusok szöveke tudják azt, a nemzet minden osztályának jogosult érdekeit s méltányolt mindig az ipar és a kereskedelem fontosságát. Tártyára terve kifejté, hogy mik voltak a multban okozói a kifejtett városi élet hiányának s arra a következtetésre jut, hogy vidéki városaink fejlődése egészenek nem mondható, népességük lassú tempóban emelkedik, sőt vannak, melyeknek népessége apad. A hanyatlás okai, szerinte, a községesség és a községességi helyzet. Eddig kevés gond fordított a városok jó ivóvízellátás gond ellátására és csatornázására, ezek hiányának tudható be a rövid élettartam és a nagy halandóság vidéki városokban, melyekben a kisipar elpusztult s a nagymértékű centralizáció a fűrészházra vont össze a jobb erőket, míg a vidék anyagi romlását okozta s bönítőlag hatott városi életünk fejlődésére. A kisipar és kis polgárság hanyatlását vázolja, utal a mult évben Antwerpenben tartott I. nemzetközi kongresszusra, mely szükségét érezte a kisiparosság hanyatlása okainak valószínűlegnek. A fenforogó bajokat segédítő, fontosnak tartja a vidéki városok közüzem-egyesüléinek javítását, a csatornázást, a higiénikus követelményeknek kereszteltvitelét az ipari és gyári üzemeink; fontosnak tartja a gazdasági és értelmi decentralizációt és oly vámpolitikát, mely az idegen verseny erejét gyengítve, a helyi fejlődést lehetővé teszi. Ezzel, magyar agráriusoknál az kell kívánni, hogy a vidéki városok is megöröklőssé, jutalmazó piacziul szolgálhassanak termékeiknek. Az alábbi határozati javaslatot terjeszti elő: mondja ki a kasai naggyűlés, hogy:

„múltánálva a városok fejlődésének gazdasági és nemzeti fontosságát, szükségét látja, hogy a fejlődést gátló akadályok felidentelése egyetnek és egész közvéleményünk minél többször és minél alaposabban foglalkozzának.”

Szükségessé isméri el a városok higiénikus viszonyainak javítását és kívánatosnak tartja, hogy községességi politikánk oly irányt vegyen, mely a helyi központok fejlődésének kedvez és azokat előmozdítja.

Mocsáry Sándor egészséges, hazafias berősszítási alakításban látja az orvosságok egyik módját. Ha a katolikus klerus hosszú lejárati bérleteket nyújt, akkor megadja a mult ilyen berősszítási születésére, állami bérletekkel is lehet ezt a célt előmozdítani, nemkülönben a latifundiumok áldoztatása urai is tehetnek valamit e célt elérésére, hogy a hanyatló központosítást egy egészséges és hazafias berő-ostály váltása föl. Sűrűgeti a helyes adórendszert, ipari és mezőgazdasági terményfeldolgozó telepek fölállítását. (Helyeslés.)

A központosítvány nevelése.

Bujanovits Sándor előadó helyteleníti azt a központosítók családok kebelében még mindig uralkodó fölfogást, hogy a központosítók osztály által társadalmi állásának leginkább megfelelő foglalkozás: a saját birtokból való gazdálkodás, vagy az állami és megyei központosítók mellesleg a foglalkozásukban elfoglaltsággal és indoklatlan előléptetést szatúrálja a központosítók osztály ifjúságát, úgy hogy a pályaválasztás komoly kérdésével alig foglalkozik, mert természetesen tartja, hogy belőle a földirtokos, az elavult fölfogás szerint por exallitiam urnak fából csak nem lehet más, mint vagy gazda, vagy ha már munkát kell megkeresni, akkor a városba megy megyei tisztviselő, mert más foglalkozás derozati társadalmi állásának. Ennek a helytelen, elfogult, multak emlékeinek és hagyományainak felszög, félrebecsülésén alapuló fölfogásnak következménye, hogy a központosítók ifjúsága annyira idegenkedik a kereskedelmi, ipari, mérnöki, magánhivatalnok

és egyéb produktív, a vagyonszerzésre is lehetővé tesztó életmódról. Pedig a központosítók osztálynak elszegényedésében erre kell törekedni, hogy ifjai felkeresse a tisztességes produktív foglalkozásokat, munkájuk után ne csak megélhetést, de tisztességes, becsületes módon vagyonot is szerezzenek, ez pedig a közhivatalnoknál pályán nem, de a kereskedelmi ipari és egyéb produktív életmódról kellő szorgalommal, értelemmel és leleménységgel igen is megszerezhető.

Összehasonlítva a különböző életmódról szükséges előtanulmányok időtartamát és különböző életmódról elérhető eredményeket és arra a következtetésre jut, hogy az állami és megyei központosítók szép és tiszteltetreméltó pályá ugyan, de az, a kinek célja existenciájának biztosítása és lehetőleg vagyonszerzés, ezt a célt a gyakorlati produktív életmódról kellő szorgalom mellett, kevesebb előkészülettel is biztosabban elérheti.

A társadalmi és jogegyenlőség mai korban minden tisztességes foglalkozás az elfoglaltan mivel ember előtt egyenlő társadalmi megbecsülésben részesül a csak a multahagyományokban gyökerező elfoglaltság tartathatja becsületes tisztességes munkát megsegítőnek, társadalmi állásához vagy nevéhez nem illőnek.

Ajánlja központosítók gazdaságainak azt, hogy gyermekeikből már kisiskorukban beolták a vállalkos és erkölcsi érzélet mellett a munka szeretetét, minden tisztességes munkát megbecsülést, hogy serdülő ifjaikat ne csak kizárólag az állami szolgálatra neveljék, de neveljék a gyakorlati kereskedelmi, ipari, magánhivatalnok, technikai és egyéb produktív foglalkozásokra, de neveljék úgy, hogy minden gyermekük állítsa a komoly elhatározással válassza életmódját, hogy a legnagyobb szorgalommal és kitartással fogja a pályát keresni a munkát, hogy akkor boldogulni is fog és akkor szaporodni fog annak a családnak, amelynek tagjai, a különböző életmódról tisztességes munkájuk után biztosítják existenciájukat, tekintélyt, súlyt és befolyást a közéletben is.

Ajánlja határozati javaslatát elfogadásra. (Hosszú ideig tartó éljenzés.)

Bornemissza Lajos helyesnek tartaná, ha a gazdaságvezetés az agrárszék vezére által hangoztatott eszméknek érvényt szerezne, mi által a gazdasági újjalakulásnak leg-hathatósabb eszköze is megvolnának teremve.

Geöcze Sándor a központosítvány hanyatlásának egyik okát a nők felületes nevelésében látja, mely a házasságkötéshez csak megdélásra, de a nemesbörű társadalmi feladatok el-hanyagolása is vezetett e osztály megmenetlését a jobbabb tömörüléstől s a léányonként is a józanabb, okosabb, munkára való neveléstől áll várja.

Elsorolja azt, ami a társadalmi feladatok megoldására női részről nálunk eddig történt; hivatalnok a külföldi és a kint a városi feladatokra a társadalmi munkásság terén. A nevelésre (terve mindháza a gentry családok nevelés hiányaira s azzal szemben kifejti a józan helyes, nemzeti velézés követelményeit; különösen a munkára nevelés s az erre néző még ma uralkodó előítélet lerombolásának szükségét hangsúlyozza.)

Balogh Elemér is egyetért az előtte szólókkal abban, hogy az ifjúságot a produktív pályák felé kell terelni. De ezt csak úgy tudja kivételnek, ha gondoskodás történik, hogy az ifjú nemzedék szakértelem mellett még a társadalmi állásához szükséges műveltségre is szorgalmasan. Ezt ma sem a kereskedelmi akadémiákon, sem a felsőipariakadémiában el nem érheti. A finnyásabbak iródi munkára adnak magukat, míg az élelmének, kultúre magukat a „kicsinyes” etikai szempontok, a spekuláció, tisztességtelen verseny, vagy uszora révén igyekeznek rövid idő alatt nagy vagyonra szert tenni. Innét ered a

közönség elszelene és előlétele a produktív pályák iránt.

Pedig a modern gazdasági élet, mely már szorosan összeforrt a szociális kérdéssel, igen sok tanulmányt kíván. Irányítónak pedig világműveltségre kell szert tenniök. Különbön azonban érthetjük el, hogy a gazdasági fejlődés tényezői harmonikusan működjenek, hogy minden gazdasági akció alapja a tisztesség legyen, jövője pedig a humanizmusban leljék fel biztosítást.

Szűlő ezután egy magasabbrendű, az államszolgálat névény ádása is kvalifikáló tanintézet eszméjét és tervét is fogja ki, mely arra volna hivatva, hogy hallgatóinak encyclopedikus gazdasági és sociológiai kiművelést nyújtson. Ettől várja a magyar közeposztály megmentését. Beszéddét ezé végi:

Ha saját embereink közül kerülhetnének ki a bankárok, gyárosok, iparosok, nagykereskedők, nemkülönbön konzuljaink a külföldi gazdasági képviselőink, továbbá, ha a miniszteriumok tisztelői is szakemberek volnának, akkor bizrárt elmondhatnánk, hogy gazdasági életünk szízlán alapra nyuszik, minden ízében magára a nemzet jólétére és boldogságának forrására.

Mérey Lajos: Színtélen sokat gondolkodok a kérdés felett, hogy mi az oka a magyar közeposztály rohamos pusztulásának a arra a megállapodásra jutott, amily a mai előadások is ezoloztak, hogy a pusztulás a hanyatlás az erkölc pusztulása. Hasztalan szerezőjük le a magyar közeposztály a megdőlésben minden eszközzel, hasztalan biztosítják a közeposztályt az uszura, a ring a kartel és borhalmisáttól ellen szervezet intézményekkel, mindez kárba vész, ha nem gondoskodunk arról, hogy a magyar ember munkájának eredményét, fáradozása minden sikerét ne e lelkeken kufardokozás útján, de az erkölcös élet tiszta kerékásgába (partiklár) és sokszor tisztoságát becsülettőlés híján a mezőgazdasági legutócsere törekszik. (Mozgás.) Határozatlan államellenesség már az uj merkantilisizmus tulkapásai. Helytelenit, hogy a kereskedelem mindent az üzleti rutin szempontjából ítél meg és nem fáradozik a jövőre, hogy a magyar tisztességnek és magyar becsületnek legyen hathatós tényezője. (Parozókia párt dőnyés.) A magyar gazdaság nem fogna ki ílen külön párt föllépni, mert az agrárok nem politikai párt. Ők azt óhajújk, hogy minden párt vegye bele programjába a magyar gazdák programját és hifeleketek s minden más szempont mellőzéseével a magyar gazdák érdekeit képviseljük és támogatásuk.

Tránka Oszkár indítványára a kongresszus a Magyar Gazdaszövetséget köri fel, hogy ezzel az érdekes eszmével behatolbain foglalkozzék.

A határozati javaslatot egyhangul elfogadják.

A közeposztály vezető szerepéről.

Gróf Károlyi Sándor körülbelül a következőket adja elő:

Valóban nagy szerencsének tartja, hogy elannyira kompetens körben a közeposztály bajainak enyhítése tárgyában felszólalhat. A kérdés fontos. A közgazdasági bajok minden nap újabb áldozatokkal szednek s ezáltal a közeposztály mindinkább szűnők. Oly dolgokról kíván szólni, melyekről a rágalmam terjesztje majd a hirt, hogy osztályharczra buzdít, holott szavai ezáltal nem osztályharczra buzdíták, hanem kijelölésével azon bajoknak, melyek a kis- és közepbirtokost terhelik, azon módok keresése, melyek

ezzen bajok ellen hathatósak lesznek. Nem osztályharcz ez, hanem mentőkötme a közepbirtok számára, melyre szüksége van az ország számára.

A régi közeposztály nem vezet már, mert a közgazdasági bajok áldozata lett, az új közeposztály pedig nem vezet még, mert kevesebb a közérdekkel, mint saját bajával tördök. A közöny, amelyet a politikai hatalmi kérdések kedvért mindinkább fokoztak, a közérdeknek az elfojtása, mint a közérdeknek megnevezése az elnyomás a dolgok és a társadalom vezetésének mintegy államosítása, meg inkább abba az irányba sodorta a közeposztályt, hogy a köz javára keveset tegyen.

Éz állapot azonban tartós nem lesz, mert a helyzet mind komolyabbá lesz; és ha az okokra akarunk visszatérni és azokat alaposan keresni, akkor azt látjuk, hogy a közeposztályt, valamint a kisbirtokosra a leköltött tőkéhez van köté, ez pedig romlásnak indul, mert a munkaviszonyok fejlődése rá nézve káros, mert a földben, az ipari vállalatban leköltött tőke — szemben az ingó tőkével, helyesebben mondva az ingatóké néhány vállalkozás illetéktelen tulkapásával, hátrányba jut, mert szerencsétlenül leköltött tőke a vállalkozás törvények sokszor tulkönyelmű intézkedése miatt. A csökkenő árak dacára, a munkabér vagy nem száll lejjebb, vagy esetleg még emelkedik is, mert a kívándorlás mindinkább erősül, mindinkább gyériti a munkások szomat; másrészt a munkások mindinkább szerveződnek. Európaszerint a munkabér emelésére tudtak hatni, sőt talán nálunk is már. A munkaképtelenség eltarása épen a leköltött tőke tulajdonosán, a birtokosokat terhel leginkább.

A munkaviszonyoknak ilyen fejlődése társadalompolitikailag vége talán szerencsésnek mondható, de a leköltött tőkétsujja, mert ott a munkásoknak a fogadtatásnak hátrányai vannak. A mozgatóké egyes nemének elfajulása, a mozgatóké újabb tünetei a liberalizmus alapföltételeit bizonyos fokig eltérők s ezen irányuk talán még fokozódni fog, ha a monopolizmus irány, mely a truszt útján áll elő, tovább fejlődik, akkor Smith Ádám tettele, hogy az árú értéke termélt és fogyaszt a piacra talált árú értéke és kereslet törvényei szerint állapítják meg, dugulni fog dőlni.

Az ár természetellenes képzése tehát a leköltött tőkének ártalmára van, de azoknál adórendszerünk époly káros rá nézve, mert tulgaságon terhes, míg a mozgatóké az adótörvények elől a legtoább esetben el tud tűnni. A közeposztály minden a leköltött tőkével lassítási is akarja a reá nézve destruktív irány hatását, kell, hogy szervezkedjék, mint tette már nagy sikerrel a munkásoké, valamint összebeesések útján a mozgatóké egy nemely csoportja.

Ha az elmúlt századot az individualizmus századának lehet elnevezni, akkor az, mely századunkat a társadalmi igazságtalanságok korszaka fog lenni. A liberalizmus az ő első megdőlésakora a kaszterszerűség lerombolásra törekedett és fellátította az individualizmus elvét, mint a szabadság biztosítékát. Emellett az elődök, midőn a laissez faire, laissez passer-t, azaz a nem korlátozott szabadságot proklamálták, melyről jól tudták, hogy az ügyesebb fogja azt a legelőször megvalósítani, aki a legelőször eluralkodhassék, mellette, mint mérséklő elem az egyenlőséget és testvériséget tették, mely a tulkapás, a méltatlanságot csak egy fogja akadályozni, mint a keresztény felebarát szeretet tana. A manchesteri iskola az egyenlőségről és testvériségről megfogalmazta proklamálta a gazdasági liberalizmust az ügyesebbnek erőre az erősebbnek hatalomra jutását, de korlát nélkül. Így jött létre a kapitalizmusnak több kinövése az ökonomikus téren, mely ellen a liberális ökonomia a gyengéknek türelmet vagy lehetőséget egyesülést táncsol. A tanács, mely a munkásosztállyal oly hatalmasan bevált, a

lekötött tőke emberei nem fogadták meg és így a depesszállás naponta sodorja áldozatait, a vagyontalanok növekedő tömege köze. Így érőldök a közlelebe a szocializmus. A tőkés ötszontossalpa árnyalg egy ily nagy mérvetök itt és párhuzamosan adata a proletariatus megzaporodásával. S midőn egyrészt a kapitalizmus kinövési nevelik a szocializmusnak naggyá, másrészt találkoznak olyanok is, akik az államszocializmust keresik, melyvel rendfelforgatásnak tekintik, hogy egyrészt a demokrácia hatalmát. De így egyrészt a független polgári társadalom és vele a szabadság s helyébe az államszocializmus és rendőrállam lép.

Egyrészt tagadom, hogy a szocializmus kinövésé lenne és hogy a kapitalizmus kinövési szükségessé lennénk, másrészt annál erősebben állom, hogy a szabadságot régi fénnyé vissza lehet állítani. Bár eldölvá mellette az egyenlőséget és testvériséget, eredeti intencióit elrontották. Nem következik ebből az, hogy a szabadság rossz lenne, de igenis következik az, hogy a szabadság elve mellé mérséklés oda kell helyezni úgyhöz az egyenlőséget és testvériséget, hogy egyenlőség és testvériség legyen az államnak az egyik alapvető elve. A haladás, mely tulszárválta a feudális rendszerét. É haladásért e hazában ötven év előtt rajongva küzdötték s ma egy fél századdal később ugyan küzd az, aki még küzdzeni tud, akit a mozgatóké kinövési meg el nem szűbbasztotta.

Ne keressük tovább, hogy hogyan fajult el a szabadság, mintvite feljött a kapitalizmus számos kinövése és mint növekszik a szocializmus, de e helyett keressük, hogy eme bajok ellen mi az orvosás, mely oda segít, hogy a veszedelemtől meneküljünk és megmentsük a szabadságot, melynek utolsó mentővára a társulások, a gyengék összeregerelése, az együtt működés, a kölcsönbeesések, amelyek korszaknak hajnalán vagyunk.

Az egyet, vagy a szövetezeket kell, hogy minden irányban helyt álljan; a gazdák, a közművelődési kör, a szövetezet, vagy bármily néven nevezzük, terjesztse az ötszertartozásdósi érzetet, hasson a család megmunkása érdekében, buzdítson a nevelésre, tanításra, kölcsönbeesésre, a közéleti szövetezet, vagy az egytel vezetője legyen tagjai közt ügyelőzőn békebíró, aki méltánnyaságból indúlva irányít, védelemre tanít mások tulkapásai ellen. Az egyes magára hagyatva könnyen kiakadhat, ellenben az együttléssé, mely a szövetezet és társulást élettel jár, mindentiben azt a bizonyos állag embert felelő, aki ellendőlő lesz, mint az egyes magára hagyatott kis ember, a társadalom ezen erőden atomja. A csoportosulás, a szövetezet éy annyira fejlődjék városom, mint falum. A szövetezeketek végjék az ő központjait és az ő vezetőit. Ez utóbbiak, ha méltán bírják a bizalmat, melyet a szövetezeketek rájuk ruháznak, szemlél. Másrészt nevelési irányuk 10,000 közé, akik az országunk sorsát irányítják.

A magyar szövetezeket legnaggyobb részét eddigé papok és tanítók vezették. Ők bennük találunk meg azon elemet, mely a falusi nép bajainak jóismerője, mely a kisbirtokos és a munkás helyzetéről pontos képet tud adni. Másrészt nevelési irányuk őket a nép vezetéséhez föltöte alkalmassá teszi, mert ez bennük a legtoábbaság megbiat. A nép becsületes és a méltánnyaság érzet benne igen nagy mérvben van meg, de éy azért, mert ezen érzetet főként a pap és a tanító istápolja léleében, állott elő az, hogy a szövetezeketek élre, igen sok esetben, éy jutottak.

Ezen vezetőkről magam részéről csak jót tudok mondani. Midőn valamikor néhány társammal a hitelszövetkezetek alkotásával foglalkoztam, azoknak most említett vezetői részéről a leghatékonyabb segítséget és támogatást

találjuk az eszme terjesztésében és megvalósításában s örömmel emlékszem meg a tényleg és innépesség alkalmával, midőn segítségükért köszönteni monda, felkérni önként, hogy a szövetkezetek további fejlődését irányítsák.

De nem mellesleg azt sem, hogy befolyásunk helyettesítendő fogva helyét költött maradt volna a szövetkezeti mozgalomra nézve igen kívánatos lenne, ha nemcsak a faluban, hanem a városban, a megyében és az ország központjában az ország törvényhozásában egyaránt találunk szösztől.

A városi és falusi közpóztály az, mely arra hivatott, hogy a megye az ország érdekeivel foglalkozzon, de akkor, hogy a falusi faluban erőt és nagy legyzen, azon erőforrásból kellene meríteni, melytől főként az érdekesoportok vezése és pártolása ad. Alulról felfelé kell kisugározni a szükséges követeléseket. Csak az, aki ezeknek ismeretével bír, aki ezeknek elmondására jogosult, mert bírja a bizalmat s mégis nem helyhez kötött, aki ezek elmondására képes, meg szíve, meg hitével meg van hozza, csak az való arra, hogy vezessen.

Magyarszörz valódi bajai ellen kell megküdeni mindazon kínvésekkel t. i. melyeket eddigre nem tudunk kelleni orvosolni s melyek ellen tulajdonképpen csak az utóbbi időben kezdünk alkalni foglalni. Ezen utóbbi irányra felette nagy szükség van, mert talán minden baj között a legnagyobb az a hit, hogy az etikai érzék szívonala sülyedt. Ez ellen kell reagálni és föl kell teljesen öbrözteni a máris öbrözött közvéleményt. Ha beállott a teljes öbredés, meg fogja találni a társadalom a kibontakozás eszközeit, üldözni fogja az abuzust s így majd a társadalom helyzetén, melyet a mozgatóké egyes elfajulásai sokai jobban fenyegetnek, mint maga a szociálisizmus, melynek sorait éppen az abuzus szaporítja.

A városi és falusi közpóztályt javíthat a helyzetben s azok, akiké a leködött töze. Aljannak össe, szervezkedjenek megynékn, karolják fel a kismiber érdekeit, teremtsék meg ott azt az erőt, melyre szükség van és használják fel arra, hogy az urnák elé lépve, mentül számosabban kerüljenek a jövő választások idején a képviselői állásra. A feladat az, hogy mentül többen legyenek kik védik a földmívelés érdekeit, valamint hogy méltányosak találjuk, hogy az iparos kerületökben iparos és uj kerülletekből, hol a kereskedés a vezető szerep, kereskedőket küldjenek a választók.

A gazdaszövetség programja megvan s az a képviselőválasztások ideje közeledik, fog, öhtetéses lesz ezen programot uból közögetenni. A gazdaszövetség nem politikai part nem meroven olyan egytel, mely közgazdasági és szociálpolitikai nézeteket terjeszt. A gazdaszövetség egy programot mutat fel, melyet a magyar országgyűlés bármely pártja magának vehet. Minden pártban örekszik hűbékai gyűjteni minden olyan örmányvélési öze haladni, mely ölelettel támogatja, de mind egyiknek ellensége, amely nézetét ellenszi. A gazdaszövetség vállalkozásból nélkül vanzi a feljait. A magyar állami eszme követelményeinek, a nemzeti fejlődésnek rendithetetlen öive. A szabadság, egyenlőség és testvériség elvén kidöpt demokratikus intézményeket támogatja. A gazdaszövetség habz földmívelési ördökeket is foglalkoztat, alapfelteit közé vette fel, hogy földmívelés, ipar és kereskedelem jogosult igényei egyaránt megvédelmezendők, mert e három tényező együttes harmonikus összeműködésben rejlik éppen a nemzeti fejlődés biztosítéka. A gazdaszövetség a munkástörvény öllama alá össz, a munkások öngygi érdekeit ölműködési társaság. Szembeszáll velök és korlátozni akarja azon bibsi kínvéseket, melyek az egyes társadalmi rétegek között fejlődnek; evégből a gyengék számára védelmet keres és nem barátja a korlátlan keres-

kedelmi szabadság kínvéseinek, de annál inkább a kereskedelmi tisztességnek. Egyáltalán a társadalom etikai irányban való fejlődését követeli. A város és falusi közpóztály látja arra hivatottak, hogy egyaránt vezessék a közpóztályt. A gazdaszövetség azt akarja, hogy a közpóztály védelmezze a gyöngöket és a méltányosságot választva vezető csillagúl, vezesse a nemzetet biztosabb jövő felé. (Szűnni nem akaró viharos öljenezs).

Páris Frigyes csik-szereclai királyi ügyész szölvá a kérdéshez kifejté, hogy a magyar agráriusok legöbő érdemét abban látja, hogy lerakták egy igazságos társadalmi politikának alapját, mely politikai keretében a munkás, a földmívelés, az iparos s az egész közpóztály megtalálja jogos igényeinek kielégülését. A szövetkezeti intézmény szölvó szerint ugyanis mindezen társadalmi osztályoknak javára szolgál.

Tárgyalja a szövetkezeti intézmény nagy ölnöyelt közgazdasági szempontból, kiemeli azokat az etikai momentumokat, melyek a szövetkezeti intézményben felismerhetők, különösen kidörbörli, hogy a szövetkezetek a felebaráti szeretet alapját, az összetartozás érzését kifejlesztik.

Inditányt terjeszt elő az irányban, hogy a gazdaszövetség gondoskodik egy munkának szerkesztéséről, mely a közvéleményt a szövetkezetek nagy szociálpolitikai jelentőségéről tájékoztatná és egyttal a hazai szövetkezetek történetét, fejlődését és jelen állását ismertétné.

Szölvó foglalkozik az ugynevezett rúthén akcióval, kijelenti, hogy az akciózt a helyszínen tanulmányozta. A felebaráti szeretet — mondja szölvó — hozta létre ezt az akciózt és a testvériség lengi is azt át. Tiltakozik az ellen, hogy fejgyűlölet jut érvényre, de öra innál is, hogy a fajszínezet túlzott mértékben belejátrzon ebbe az akcióba. Egy nagyszabású, áldásos koncepció a rúthén akció, melynek alapdolgolata a felvidéki nép nyomorult gazdasági helyzetén segíteni. Kiemeli, hogy a szegénység a zsidóság ezrei között is oly nagy, hogy az elfoglaltan szemlélőben éll kell némúlman minden előítélésnek, ellenszencnek.

Szölvó szerint a rúthén akció egyformán javára fog válni a zsidónak és a rúthéneknek, mert feltárulván a közvélemény előtt a felvidéki nyomorúságos helyzet, a kormány köteletségének fogja tartani a nép számára újabb keresetforrásokat nyitni s így lehetővé lesz téve, hogy a zsidó és rúthén békeösség megférjen egymás mellett.

Megemlíti szölvó, hogy sehol az országban nem lehet a közpörtörökösök hányából származó társadalmi bajokat oly mértékben tapasztalni, mint az északieliek megyékben, ha lett volna ott közpörtörökös östály, egy bizonyára nem következtek volna be az ottani állapotok. Végül azt az öhaját fejezi ki szölvó, hogy bárha nem tud többen tanulmányozni a felvidéki nép helyzetét, akkor bizonyosan tisztulnának a nézetek s kivétel nélkül az egész közvélemény rokonszenvenne érzéll az akcióval.

Emödy József: Elfogadja és helyesli a Károlyi Sándor gróf fejtegetéseit, amelyek egyek a gádzaközönöség fölfogásával.

Asz ölnök: Az ölést egy órára fölfüggeszti.

Szünet után ölszónak szölvó föl.

Bujanovics Józsa: Hivatkozni arra, hogy pár övvel ezülett Károlyi Sándor gróf a török falai között mutatott reá az öngesély ögküzégre. Azóta a gádzák bajai súlyosodtak s a magyar meögazdaság léte menthetetlen pusztulásnak néz elébe. A külfölddel kötémdő kereskedelmi szerződés megújításától, gádzasági östintéknél végleges rendezéstől s a ma meg ölére szölvó látható kérdések rendezésétől függ meögazdasági kultúránk. S akkor amödön így nagy fontosságú kérdés megöldösa ölött állunk késpöthető e, hogy a törényhozásban a nemzet özömét képező bírtokos östály

vélemény- és akaratnyilvánúsa kifejezésére nem jut.

Részletesen kifejtéjén egy öntudatos agrár politikának létfeleltét, az alábbi inditányt terjeszt az agrárgyűlés elé és kéri annak elfogadását.

A kasai agrárgyűlés kívánatosnak tartja, hogy a közpóztály, a kisgazdáknál, népönl, magának vezető, irányító helyzetet biztosíson és a legközelebbi képviselőválasztásoknál, tekintve a jövő országgyűlésének döntés alá kerülő kérdések életbérnyó fontosságát, öda haszon, hogy lehetőleg köröböl és öly jelöltök válasszandók legyenek, kik a meögazdaság viszonyait ismerve az özők jogos méltányos érdekeit, más hasonló érdekek kellő figyelembe vételével, támogatni, védeni készek.

A kongresszus öljenezs és tüsssal jutalmazta az ölöadóit.

Ölnök: Kimondja határozatként, hogy a kasai agrárgyűlés Bujanovics Józsa inditányát egyhangylag ölfogadja és egyttal a fölöölt benyújtott javaslatát Károlyi Sándor grófnak Bujanovics Sándor, Páris Frigyes és dr. Horváth Jánosnak a gyűlés szintén egyhangylag ölfogadta és öllhatározta, hogy az inditányokat a „Magyar Gádzaszövetség” igazgatóságához utalja azall, hogy ezen kérdésekröl foglalkozza iparkodjék közvéleményt teremteni.

A bírtokminimum-örökösödésről.

Makfalvy Géza ördékes ötekezés tart a bírtok-minimum örökösödésről s fejtegeti, hogy a földbírtok vég nélkül való öllapörzösa mennyire befolyással van a kívándorlásnak. A mostani köröböl, mely öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleségül, akik öltöddé ölt, öda összen megöött a földet azonban nem szabad, mert mödöt kell adni a parasztoknak, hogy földöz jutasson. A kitelepitmények örökösödésének a rendje is szabályozandó. Rámutat arra a visszásságra, mely az örszögot azzal öri, hogy idegenek gádzag magyar lányokat vesznek feleség

kát a magyar gazda eladósodott voltának gúté kérdésével foglalkozik. Közgazdasági írások hivatkozva a magyar föld forgalmi értékét körülbelül 10 milliárd koronára teszi, mely értéknek körülbelül 62%-ával van megterhelve.

És már magában véve is megdöbbentő adat. A magyar földbirtokosság számszerűsítéséből azonban már sokkal aggasztóbb, ha tekintetbe vesszük, hogy az osztály szenvedett a lefolyt 30 esztendő alatt a legutóbb is hogy a nagybirtok törzset teremtés. Ezeket figyelembe, véve a magyar közép-birtokos adósságszerűt, földje értékének 80—90%-ra takaréka. De van egy másik dolog is, mely súlyosan nehezíti rá a ezt hiteltiszvisz rendszere. Szükségessé teszi, hogy a jelzáloghitel mellett még a járadékhitel is be-hozzunk azon adósságok fedezésére, melyek birtokszerszámok költőnek. Tekintettel azonban a magyar faj nem takarékos és nem előrelátó jellemére, ezt törlesztési kényszerrel kellene kombinálni oly módon, hogy a birtok használati idejével eszék össze a teljes visszafizetése s így a járadék terhe a földes urak harmadik nemzedékére is. Esetleg kapcsolatba lehetne hozni ez életbiztosítási rendszerrel is.

Ezen a két nagy csoporton kívül esik a hitelnek legkényesebb és legérzékenyebb része, az üzem és személyi hitel, melynek a birtokos személye a döntő. Ha a lakmárépítkezést ma egy birtokosnak váltóhitelt nyújtanak, a gyöb biztonság kedvéért azt is táblázzák birtokára. Az adós tehát egyaránt szenved egy a real-, mint a személyi hitel sulya alatt. Telek-könyve meg van terhelve, hitelle ki van me-ritre, a be-és kikebelezési költségek a nyakán vannak s e mellett fizet nem a real-, hanem a személyi hitel magas összege.

Szólok csak csald az egyi romlásoknak tragé-diját ide vezetni vissza. Nem humy szemét a magyar közepőztály hibái előtt emle, de ugy véli, hogy az utolsó 30 esztendő alapon megrostálta azt. A fergése kihullott, az pedig, mely megmaradt egésségs is egy legnagyobb figyelemre méltó.

Ha a társadalom bármely rétegét elő-készletlenül találja oly nagymértékű átalakulá-s, mint az 1848-iki, ugyint az ingeny munka és ősiág előlörése, az adókényszer behozatala, az 1873-iki krach, a terményárak mértékének hanyatlása, a 80-as években az utolsó évtized szerencsétlen kereskedelmi és vámpolitikája: az bizonyára végleg emírelt volna. Hogy a magyar közepőztály mégis végül, az csak életképesége mellett szől.

A magyar közép-birtokosra nézve a falusi hitel-szövetkezetek nem oldja meg a hitel kérdé-sét azon okból, mivel a szövetkezetek alap-szabályai korlátozzák az egyes tag által igénybe vehető hitelmáximumot. Ismeretlen a helyi mezőgazdasági szövetkezetek, melyek pompásan bevált. A közép- és kőszégi előjárásnagj megjezvi a zálogvaló lekö-tött ingót, instrukciót, függő termést s ezen egy-szeri tény által, a bérősszeget kivéve, bizto-sítva a hitellező elsőbbségét. Üzemi hitelnél évi szemótholt teljesen jogosult, hogy valaki a termelési állandóság, termelési segélyes-séghez, ugyint az a termel. értéket is leköti. Ez volna a kibontakozás a közepőztályi eladó-sodásnál is.

Természetes kiegészítéze volna ennek a hitelrendszernek a rakitási szövetkezet. Az a hitellező, aki ingokra és függőtermésre ad köl-csönt, leginkább adhat a készúrra is elő-leget. Mindkettő is egy, amit nem hitelszövet-kezetek teszik tagjaikkal szemben, mert a magyar közepőztály szomorú helyzetének előlöréze nem kis mértékben volt eddig az, hogy vele a hitellező nem törődött. Megelé-gedet azzal, hogy követelése biztosítva van, hogy azonban az adós mily célra használja fel a kölcsönt, arról már nem gondolt. Attérve a kérdés praktikus megoldására György Endre a magyar földhitelintézet körében gon-dolva a kifejtett kettős célt legkönnyebben

elérheti. Ehhez azonban szükséges két új hiteltárat karolni fel: a mezőgazdasági és a rakitári hitelt.

Rendkívül fontos érv szól amellett, hogy a jelzáloghitel és személyi hitel meg és ugyan-on intézet kezelje, mert ma a hitellező szí-ve nem tudja, hogy jelzáloghitelenél nyújtó mőködő rántja a köze adó lába alá a győ-kényt. Hogy milyen rendkívüli hatalom a jel-zalog összeállítás a személyi hitellel, az legjobban román példán láthatjuk.

A román bankok pénz adnak első helyen betétlázásra és másodhelyen váltó-hitel bizto-sításra. Az első abszolút biztos, a második abszolte alkalmaszokó. A nekik nem tetsző birtokhat akkor teszik útnra, amikor nekik tetszik. A váltó roppant kényelmes erre s mindig akad új birtokos, akivel szemben előlöré-z. Tán nem egészen véletlen, hogy a kiökött a magyar és bejóvó a román. Joraváló közép-birtokosaink megemléstés érdekében kell meg-raadunk az összetett hitelben rejlt hatalmas erő forrását. S hogyha a magyar földhitel-kezelőnek az vállalkozatára erre a feladatra, új intézetet kell alapítani s azt ugyanazsal a hatalommal felruházni. Csak akkor lesz akciózón-k sikere, ha a hitel minden fegyvert becsü-leten visszűk az öntudattal megkezdett nagy mentési akcióbá. A haza nagy érdeke parancsolja, hogy megtegyük.

Balogh Elemér egy tervezettterjeszt elő, mely szerint a magyar gazdák alakítsanak egy országos szövetkezet központot, melynek köré-ben biztosítási, értékesítési és fogyasztási szövetkezetek létesíthessenek.

Torma Miklós szolnok-dobokamegyei al-pisán az erdélyi állapotokra hívja fel a gazda-kongresszus figyelmét, hol maholnap nem lesz közép-birtokos, nem lesz magyar birtokos. Hallottam délelőt, hogy hivatkoztak arra, hogy a közepőztály hiányában az oka maga a közepőztály. Erdélyben talán nincs így. A 48-as jobbgyélszabadság folyán Erdély földjének legnagyobb része a nép kezébe jutott, mely teljesen ellentétes állami aspirozókát táplál magában. Az oláh parasztnép vállalkólkümbése szemben a magyar protestánsizmussal s magyar katholicizmussal, elvágta az utját annak, hogy a magyar parasztnép sokkal művelteletlenebb, közelebb hozzuk magunkhoz. Bach miniszter intézkedése folytán csak tíz év múlva utalták ki urbéri válysgaikat, tehát azt a tőkenek, a mely azelőtt a majorsági birtokok jobbgyérbirtokokká váltóztatása után függő-ben maradt, még azt sem kaptuk meg.

A forgalombány — minthogy az első erdélyi vasút 1863-ban nyílt csak meg — még jobban elmozdított bejáratok. A közepőztály teljes elpusztulásának folyamánaként előállt az, hogy ma Erdélyben az önkormányzati ke-retek teljesen őrösen állnak. (Igaz Ugy van!) A mi ősszes örök ottan eddig csak társadalmi és intellektuális volt, ha már most társadal-mum elorótenedék, ha a pénzintézetek ráte-szték kezük az az örökös, értéktelenségre, függetlenségükre is. Ezért szükséges volna, hogy a közepőztály részére, oly törlesztéses kölcsön nyújtsák, melynek törlesztési hányá-dát az állam előlegezi, évenként 3 1/2%-os összegben s így 16 1/2 év alatt a felvett össze-gre törlesztve van.

A magyar földbirtokos osztály rekonstruk-ciójára két irányban kell törekedni: egy-felől megemlétenedő olyanok, a kik földbír-okokkal ma is rendelkeznek, de a bukárs szélen állanak, azonban egyenlő garanciát nyujta-nak arra, hogy a megemléstés eredmények, másfélől 3—500 holdas birtokok vásároltatná-nak, melyek csak olyan egyéneknek volnának tulajdonjoggal átadhatók, akik családjaik né-m és a kik a megyei, községi, önkormány-zati életben szerepet játszhatnak. Ilyenekül alkalmasnak látszanak a nyugalmaba vonult tisztviselők. (Helyeslés.)

Páris Frigyes mindenen hozzájárul Torma indítványához. De javasolja, hogy az akcióbá vonassék bele az Emke is, továbbá Csik-megyének 4—5 milliónyi nagy vagyona is.

Ugron Zoltán a Páris Frigyes és Beteg Imre által hirlap útján ajánlottakat nagyon lassan ható szernek tartja. Bár az állami segélynek nem bírját, mert az államnak csak módok, utakat kell találni, de az állami segély viszonyokkal szemben szükséges, hogy ma az állam legközelebbenebb új szólván diktatóri-lag kell, hogy lejöjjön segíteni. Erre Erdély joggal tart igényt, mert a 48-iki ártalmak minket súlyos legjobban. Az anyaország felvirágzóztatáshoz mi is hozzájárulunk, de a civilizációz áldásait legkevésbé előlöréze. Hiddá tanulunk valami, oly messze vagyunk a piacztól, hogy nem tudjuk eladni, vasutaink nem lévén. Hozzá-járulunk a magyar Alföldnek armentéséhez, Pest naggyá emeléhez. Ora inti a hazát a Duna-Tisza csatorna megépítésétől, bár tagad-hatatlannul nagy áldással járna, de nem okvet-lenül szükséges. Egyelőre ártalmak szálbg van arnba, hogy Erdélyben a földhitelintézet állami segélyvel visskák keresztl. Érs hit, hogy segíteni fognak rajtuk, mert nélkülük amugy sem lehet el az anyaország.

Bör István helyeli Torma javaslatát. A törlemené igazolja, hogy Erdély különleges álláspontot foglal el a multban nemzetiségi viszonyainál fozva. Figyelembe aújnia a kongresszusnak Ugron és az erdélyi birtokosok felajánlását és Torma indítványt.

A földmívelési vámok és a határőrőzlöt.

Gróf Zeleinski Róbert volt a kérdések előlöréze. Nagy figyelemmel hallgattok beszédét azzal kezd, hogy röviden utal azoknak fejte-getésére, kik előtte felszóltak, hangsúlyozva, mi-szerint az ingatlanok örökösödésénél szükséges bebiznosni a szabad testáisi jogot és főleg a tulajos eldarabolás lehetőségét kell korlátoz-ni, hogy közelebb a egyre fokozottabb mérven fog látszani a jelenlegi birtokos osztályjának pusztulása. Szabadság kell a földnek, — mon-dja — máskép elsorvad az a radikálisizm bélyői között. Majd áttér szónok az ezentel követendő vá-m- és kereskedelmi politikák fejtegetésére; a vámszövetkezet Ausztriával fenntartandónak tartja, de csak úgy, hogy a mellett képesek legyünk bizonyos ártalmak meghatározandó ártaparkait itthon lejesztani, a többi ártalmok-kal köténd szerződésneknd pedig követelni olymóré agrárvámnok törvényesítését, mint amilyenekkel védekeznek nyugati szomszédaik. Az ipari vámk mérének meghatározását az iparosokra bizza és kereskedelmi bálenyű-zés, mint vá-m- és vámszövetkezet politikáikat nem frakcionál, hanem a nemzetiségű alapjaira kívánja fektetve látni. Meg hang-súlyozza, hogy egy maximális és minimális tételeken alapuló vámtarifákkal a szerkeszté-ét kívánja. Kimutatja tovább, hogy mennyie idővöl megtörténhet a kikészítési eljárás a bázura és hogy egy országos csapadék feltele meg az a kereskedelmi vámtarifa, azzal végez, hogy szükséges mind előbb e játékok lehetet-lennek tenni. Befejtésül felkéri gazdászait, kerüljék lehetőleg a „merkanilizmus és nagytőke” kifejezést, mert nem voltunk és sohasem leszünk ellenélség sem az iparnak, sem a kereskedelemmel, hanem csak a fede-zetlen határőzlötök játékára, azzal végez, melyek mind a három kereseti forrásnak megontói és mert a fentideztté jelszavak használatá könnyen magyarázatnak félre élenségek részéről: benyujnia a következő

határozati javaslatot; mondja ki a kongresszus, hogy

1. oly maximális és minimális vámtételekkel ellátott autonóm vámtarifán alapuló vámtételeket követel, mint amelyeknek javasolt a gazdasági egyesületek naggyűlésén, megjegyezvén, hogy az ipari vámkor mérvének megállapítását az ipari körökre bizza, mert vámkor kereskedelmi politikáinkat nem frásztunk, hanem ösztönit a nemzeti termelés alapjaira kívánja fektetni, úgy a mezőgazdaság, mint az ipar érdekében.

2. Ausztriával a vámszövetséget fontatni óhajtja, de csak úgy, ha a szövetség korotén belül lehetővé tétetik a magyar ipar fokozatos fejlődése;

3. követeli a fedezetlen határidőüzleti játkának rövid időn belüli lehetetlenné tételét.

Mérey Lajos: Kölességeknek tartja nehány észrevételt tenni egyfelől, mert talánva őzi magát delőliti beszédét illetőleg, másfelől mert gróf Zselénki javaslata 2 pontjában nézve nem foglal el előadói egyöntúti álláspontot. Midőn a magyar gazda azt mondja, hogy merkanilizmus ezalatt nem a becsületkereskedémet erti, hanem értük azt, amit a gróf ur is helyesen mondott, a laza lelkisemert, vagyis a kereskedelmi a lelkiismereten kereskedelmét. Ideje, hogy mi magyar gazdák tarsuk kölességekünk kinyitni a szemét a merkanilizmusnak: csináljatok magatok közt rendet, távolítsátok el közleletek a lelkiismeretleneket. (Ugy van!)

Majd kifejtett politikai álláspontját, mely szerint a földön vámtételek híve. Ugron Zoltán előadó előadásból látja kidomborítva, hogy mily helyes volt az örési forgalom eltérése, de nem látja az előadásban azt, hogy miért van az az állapot, hogy az örési forgalmat eltéríték és a buza ára leszall. Ezt a sorok közt fejezte ki, de egyet meg teljesen elmulasztott, hogy az örési engedély akkor törlődik el, amikor a bankamutató másfél % al emelkedik. Törlődik a kintlévél, a vétel csak nehezen megy, a mi természetesen, mert a kereskedő pénze is megdrágult.

Ellenségeink öznessel hányják szemünkre, hogy a közös vámtételek hívei vagyunk, mely a nagybirtokosokra előny: könnyelműséggel vádolják öznessébb az agrár táborot, hogy ragaszkodik ehhez. Az önzés az iparosok és kereskedőknek nemcsak önzés, de ügyvelőzn korruptpárt érdekében állhat.

Mi az ipar ellen sohasem intéztünk támadást, elsősorban nem a kispár ellen, mert hogy Magyarországra kispár meg tönkre, mi snajnljuk a legjobban. Nagypár pedig sohasem volt, csak grúndolás, azért építettek gránátokat, hogy grúndolással nyrijele Kiz, de mintünk nem az osztály ellen irányul, hanem az osztály ferdésége, kívánsái ellen, ha egy ipar és kereskedelmi kamara nyilatkozik, azt mondják, hogy ipar- és kereskedelmi nyilatkozott. Pedig azt a határozatot 4—5 takerékpénztári igazgató s más pénzember hozta s az iparosok éppen ezenek a köröknek a nyomása alapján olyan zsenvedelges helyzetben van, hogy el sem tud menni arra a gyűlésre. (Derültség.)

Hosszabb vita indult meg ezután, melyben Károlyi Sándor gróf, Emödy József, Ivánka Oszkár, Makfalvy Géza, Viczmann Odón és előadó vetek részt s a kongresszus Zselénki Robert gróf javaslatát a második pont kihagyásával elfogadta.

Károlyi Sándor indítványára az összes határozatokat az agrárgyűlés a gazdaszövetséghez utalja végrehajtás végett.

Gróf Dessewffy Aurél elnök: mielőtt a kongresszust berekesztené, hálás köszönetét fejezi ki Abau-Torna vármegye közönségének, a megyei gazdasági egyesületnek a kongresszus létrehozatala körüli fáradozásaiért s azon reményének ad kifejezést, vajha sikerülne a szövetség igazgatószágnak abban az érdeket megoldani a kérdéseket, a mint itt csatelve

voltak. Még azt kívánja, hogy az összetartozandóság érzete, amely a gyűlés tagjai öszszefogatala és nyilvántartás az agráresznek megállapításában, ezáltal se lankadjon el a gazdáközösség, hanem buzgólkodjék és dolgozon tovább. (Eljenzés.)

ÁLLATTENYÉSZTÉS.

Rovatvezető: Kovács Béla.

A kiskaszdák szarvasmarhatenyésztéséről az Alföldön.

II.

Az első részben elmondottakból világosan látható, hogy az okseri, a hasznát hajtó szarvasmarhatenyésztés föltételei, több-kevesebb mértékben az Alföld kiskaszdái. Legelső feladat tehát, megteremteti a föltételeit a helyes tenyésztés lehetőségeinek. Az Alföldön a *gulyabéi nevelés* marad még hosszú időn át a szarvasmarhatenyésztésnek uralkodó irányja. Első sorban tehát megfelelő legelőkről kell gondoskodni. Legtöbb hely kiterjedt — ezer hektár mértékű — szik területek által rendelkezésre. Ezeknek a megjavítására csak egy mód van: az *öltözés*.

A folyók szabályozását végző ármentesítő társulatok programjában fel van véve a megfelelő rétek és legelők öntözése is. Megfelelő töké hiányában azonban ez még a jövő óhajtása. Pedig mint sokaknak, esékélységnek is erős és megdöntöhetetlen hiva, hogy csak hangoztatott, fenyegető szócskák válságos csak ez az egy mód fog gyökerezen segíteni. Társulati uton való keresztvitele elviselhetetlen terheket róna a kiskaszda vállaira; tetemes, mint Vadny mondta: százakra menő milliókra van ahhoz szükség. De a befektetés mily kamatot fizetne! Az anyag hiánya mellett a beláthatatlan erősség, illetőleg társadalmi sikor!

A míg tehát jó óhajtásunk, az öntözhetes megvalósul, oda kell törekedniök a gazdáknek, hogy első sorban növekedő állataiknak biztosítanak jó legelőt, erre a célra kiválasztván a legjobb területeket, ahol különösen az úszók felétele egész nyárára biztosítva van.

A téhngulya, ott ahol napoként hazajár, nagyon is jól értekesítve tavasszal a buzák gulyalásából került gazt. Általában a panasz az Alföldön a buzák megdölése ellen: mennyit segíthetne e bajon a kiskaszda sávazással! s vele együtt nem engedné kopálni tehenét, Tengerifutványzások, a csalámdélai agyveredési sarju hajlékai, lejárta fűrészek mátkái szaradnak el. Jóban felelőre a borjú, szaporodna a bázterítésben a tej; változatosabb tenné az étekezés s az örökös szalonna mellett megismerné a túró, vaját is.

Gondoskodni kellene azonban a téli takarmányról is. Többrendbeli megfellest végzetem uradalmunkban s arra a tapasztalatra jutottam, hogy bold területi közepes takarmánytermésű gazdaságban a tennet áll takarmányokkal együtt elegendő 3 dbr számos marha kitéleltetésére oly módon, hogy azok tavasszal jó kondícióban bocsáthatók legelőre. Fokozottabb figyelem fordítandó a növekedő állatok takarmányozására s ezeknél — különösen a fiatal úszóknál — az áll takarmányok jutalomban való megdölését szerepel látnak.

Persze, hogy az állatok szőlőzetése az állatok lelkiismeretes gondozása és tisztartásának, megfelelő mozgása; elegendő ellenük kelléke képeznek.

Ezek volnának az állatok takarmányozására vonatkozó tényezők, amelyekkel a következő előnyök járnának korlított: csökkenne az egyoldalú gazdasági élet takarmányhiány miatt terület az állatok hozamában kétszeresül is nagyobb hasznát fog hajtani, mintha az gabonával volna bevete. Takarmány után

mindig jobban sikerül a buza s a termés-többet már liszta használna fizetné a gazdát. Ejez lemmé véve a mostani talajjalról gazdaszókodással és a fokozott trágyaprodukcióval még javítaná földjeit. Általában a panasz a földék elgyomosodásáról, ez is az egyoldalú buzatermelés következtése. Ezenkívül megosz-lana a kiskaszda munkaideje; több foglalkozást találna a saját gazdaságában s magának dolgozva bizonyosan több értéket produkálna is, mivel minden munka több termel; a fokozott-bat munka tehát több tőkét termel.

De lassuk tovább a teendőket.

Nagy gond volna fordítandó a tenyész-állatok kiválasztására. Apadattokról gondoskodnia nem kell, közlegelőkon a közszög bikái általán rendelkezésre, melyeknek megfelelő volta az apallatviszonyok bizottság lelkiismeretes feladatát képezi. Szigorú megbíráds mellett, ha a közlegelőkon a közszög bikái is segíteni; egy kis pénzátalozattal a legjobb tenyészlelyekről kifogátalan bikaanyag volna beszerezhető s eredményében bőven kifizetné magát éne tulkiadás.

A gazda kiválasztása tehát az úszóké szorítkozik; erre a célra a legsebbe, erőtel-mesre leginkább megfelelő, egészen egy-ekedő hajtású meg, melyek három éves kor-ban bocsáthatóknak bika alá. Föltétlenül szán-ti kellene az eddigi hibák árnyalán: nem bármilyen, csak a számot szaporító, de kevesebb és kifogástalan tehenet tartani. Sokszor láttam másfél éves — borjú számos menő — úszóket fölfojlatni; könnyű elképzelni, milyen lesz a borjú s mennyire fejlődik az esetben a tehen! Ily módon kevesre a tenyészést, a számfelvitel, vagy gyenge úszóborjú még számos korukban kerülénke eladásra s ez előszerintilyen áruért adott nem ritkán 6—7 forint helyett szívesen fizetnének a méz-szörök három, négyezeres árt; a közönség pedig nem lenne kénytelen a nem ritkán 8—10 énebből borjú rágtatásban husán kin-dolni!

Honos állatörösmör épen a mézszörökök súrtán felhangzó panaszai győztek meg.

A bikaokborjok az ősi vásárokon, az uradalmak vezűben biztos és jó vásárlókra találnának s a gazda kevés fáradsága és áldozata révén kárpótlótnának. Az uradalmak bálsán vennék a jó anyagot, a gazda pedig biztos és állandó jóvedelme tenne szert.

A fiatal bikák, illetőleg tünök öszszévar-lásáról a közép- és nagybirtokok is terem-telne magának egy jó vedelmi forrást.

Telen alj és némi mezei takarmánnyal, nyáron legelőn tartva négy-, illetőleg ötéves korában fedezve volna hiányzó idősokörök-séglete elvirdogotott anyagból még a köz-ség részéről lehetne elégtelen az idegen, túl a dunai és felvidéki ökörszükségletet. Meg-takaríthatnák ily módon az uradalmak az évről-évre megülő telenes kiadást a jármós-ökörkört s a fölös szarvú tünök eladásával egy jó vedelmi forrás nyílna meg számukra.

Minthogy egyelőre gulyákban mindenké a tünök ártól legelőn 20%, a földes bika-fölös oknókál fogva jármózásra nem alkalmasak: meg volna az anyag a könnyű és gyors biz-lalása is.

Akik próbáltuk, tudjuk azt is, hogy a magyar tünök 4—5 éves korában lektör, mily könnyen és olcsón lehet felhalászni s amely-ek k-téni ára allig pár forintal csöcsbb, mint a sokat emlegetett tünök 6—6.5.

A mindmárai dölőből vett takarmálalaim-mal igyeksem köremködni az előadás váls-gát, a nehéz helyzet orvoslásán. Nem tudom eléggé hangsúlyozni, hogy a tulságba vitt buzatermesztéssel az Alföld gazdái hagyjanak fel.

Mindannyiszor elsorol a szivem, mikor buza után buzát látok vetni; mikor a learatott tengerföldön, a szaradnak elváltve a buzát! Itt a földön ideje a szőlőnek, a szőlő-tenyész, a mult szőlőszőlő; töröljék át a sz-szorki, talajáról kimélvő, használdnak a...

és jövedelméző gazdálkodásra. Megoszlik a munka; határozott és biztos alapot ölt a munkás keresetforrása; megváltozik és javulni fog életviszonya. Igaz, hogy ez csak egy lépés volna a megteendő hosszú uton, de hát ennnyivel is közelebb jutnánk a kitűzött célhoz!

Butits József.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdés.

407. kérdés. Husz darab 4 éves vöröstaru lind szándékozom november 10-én eljével 5 hónapig tartó hibába állítani. Rendelkezésemre áll: 1100 rendű réti széná, zabszalma, burgonya, tengeri-dara, repece-pócsa, só és naponta két déli szálisan nyújtandó jömnőségű zabosbüköny, amelyből azonban 1000 kg. élősulyra 6 kg. napi adagból többet nem adhatok. Kérem a tápanyag-kiszámítás alapján a fentiekből egy takarmány-összeállítást készíteni, valamint kiszámítani, hogy ha a fent jelzett takarmányhoz buzarkórpát is adok, miként változik az összeállítás? F. F.

408. kérdés. Sziveskedjek velem tudni, vajon milyen juh-fülbütyög alkalmazása legcélszerűbb, hogy azt utazni ne lehesen? Törvényszerű milyen festéket használnak és mily módon elkészítve?

Harkács.

S. Gy.

409. kérdés. Egy hírnemes juhásztól évenként 20–30 db koszt szoktam eladni és verőm meg a kosok ellen soha sem tettem panaszt. Itthon a juhászbanak 40–50 db kos fedez évenként és nem verem meg, hanem csak közli valamekly nem fedezze.

Egy uradalom már több ízben vett tőlem koszt s hogy azokkal megvoln elégvede; bizonyítja az, hogy ez idén a budapesti tenyészállatvásáron ismét vásárolt 5 db koszt. Most félév múlva panaszt emelt a verő a kosok ellen, mert a kosok már 5 hétig az anyák körül voltak és 4 db nem fedezte, sőt felülük az anyákat, ezért a verő kéri, hogy cseréljem ki a kosokat. En érre a verőnek azt válaszoltam, hogy nem cserélhetem ki a kosokat, mert azzal elismerném, hogy juhász-tanukban ilyen tenyészkepléken kosok szoktak előfordulni, holott beigazolhatom, hogy az nem így van. Ezidén eladtam 34 koszt és csak ezen egy helyütt tettem azok ellen kifogást. Itthon, tenyészkosaim kifogástalanul végeztek feladatukat. Ezekből világosan kitűnik, hogy a verő állít személynem és legelőször választott kosok sem lehetnek mind hibásak. Végre, a felvilágosítást fél év múlva és miután a kosok 5 hétig az anyák körül voltak, késeknek is tartom.

Kérem szakértők szíves véleményét, kinek van igaza? B. S.

410. kérdés. Egy huszonöt holdas táblamát boldogult atyám egész 1905-ig az a kikötéssel adta bérbe, hogy a birtok eladása esetében a bérlet megszűnik. Testvéreimmel egy értelemben egyeztem ki, hogy az illető táblát befoglaló birtokot 32 ezer forintért vettem meg, természetesen, hogy az 1905-ig a birtokon bérlesőkönál akaróknak azon az alapon mondtam fel október 1-re a bérletet, hogy tekintve a birtok eladását — bérlete ezzel az október megszűnt. A bérlo a felmondást nem fogadta el. Mielőtt perre vinőnk a dolgot, szeretném az illetékes véleményét hallani, vajon a rentitás bérletnek van-e mibe kapaszkodnia, miután az elhunyt állt megköthető szerződés nyírválvaon bérletszünetessé teszi a birtokeladást. Bérloám azá érvel, hogy én nem vettem a birtokot, hanem osztályrészem lö ött egyeztem testvéreimmel. J. S.

411. kérdés. Sok kétes kiterjedésű földarabomat pontos megmérésnek akarom alá-

vetni s e munka teljesítése céljából praktikuss, könnyű, tartós mérőeszközre volna szükségem. Kérdés, melyik az, hol kapható s mi az ára? A régi módú 10 öl hosszúságú láncnak az a hibája, hogy 2 ember által is nehezen vontatható, a lánc szemei öszegabalyodása folytán hamis mérést is jön elő. A tekereses mérőszalag tartós-e, örendszere van-e beosztva? Legutóbb sokat hirdettek a Szad-féle földmért talpelt. Tott-e katarisim körül valaki azzal kísérletez s csakugyan bevál-e göröngyös, dombos oldalak megmérésénél. J. S.

Felélet.

Takarmányadagok kiszámítása hízóállatok számára. (Felélet a 407. sz. kérdésre.) Takarmányösszeállításokat nem egyszer adunk ki, mert arról vagunk meggyőződve, hogy pusztá véletlen az, midőn a láttalban kiszámított s használatra ajánlott takarmányösszeállítás bevál. Tessék csak arra gondolni, hogy a rendelkezésre álló takarmányokat nagyon sokféleképp csoportosíthatjuk úgy, hogy végeredményük ugyanannyi feladást, zsír és szénhidrát-tartójon ki, hogy arról példátál is meggyőzően, takarmányai segítségével a következő takarmányösszeállításokat számolom ki, melyek a hízalás 1. időszakára s 1000 élősulyra vonatkoznak:

I. példa: 30 kg. burgonya, 4 kg. réti-széná, 6 kg. zabosbüköny, 35 kg. tengeri, 1-6 kg. repecepócsa, 4-3 kg. buzarkórpá és zabszalma ad libitum.

II. példa: 40 kg. burgonya, 4 kg. réti-széná, 6 kg. zabosbüköny, 25 kg. tengeri, 3 kg. repecepócsa és zabszalma ad lib.

III. példa: 50 kg. burgonya, 6 kg. zabosbüköny, 15 kg. tengeri, 34 kg. repecepócsa és zabszalma ad lib.

E példák táptáblájának a következőké (g):

I. példa 2:420 0:578 14:672 1:6 6
II. 2:217 0:543 14:689 1:6 6
III. 2:418 0:565 14:672 1:6 6

Miután mind a három példában körülbelül annyi a fehérje, zsír és szénhidrát, mint amennyit a tápanyagszabványok irnak elő, elméletileg egyenértékűeknek tekinthetők azok, de azt nem ismerhetjük el, hogy gyakorlatilag is egyenértékűek legyenek, mert a három példa bizonyára nem illeszkedik egybe mértékben takarmányviszonyai közt. Ebből természetesen az következik, hogy a szerkesztőözhöz intézett kérdést csak úgy intézhetnének el teljes megelégedésre, ha nagyon sok takarmányösszeállítást számolnának ki s ha ezáltal alkalmat nyújtanának arra, hogy azt válassza ki közülük, mely legjobban öszegyezze a takarmányviszonyait, s azokhoz ez nem képezi e szaklapnak feladatát.

Egészen más helyzetben volnánk akkor, ha kész programmal fordult volna hozzánk, pl. ha kérdést így formulázta volna:

Takarmányviszonyaim megengedték, hogy 1000 kg. élősulyra x kg. burgonyát, y kg. réti-szénát, z kg. tengeritört stb. tessek; tessék a takarmányösszeállítást felvilágosítani s megmondani, hogy megfelelő-e az élelmet követelményeinek. Ebben az esetben meg tudtuk volna, hogy mennyi burgonyát, szénát, darát, repecepócsát stb. ettetett s így szilárd alappal bírna, könnyen megállapítottuk volna azt is, hogy változtatson-e a takarmányösszeállításra vagy nem, ha a változtatást szükséges taladuk volna, úgy utalgatással is szolgálhatunk volna, mely takarmányviszonyait tekinthet a vételével könnyen keresztárválható. Ha tehát tancsunkkal öhajjt élni, akkor szíveskedjen kérdését így értelemben megújítani.

Csók.

Fülbütyögök. (Felélet a 408. kérdésre.) A mi első kérdését illeti, erre a válasz a

„Köztelek” 1900. évi 11-ik számában (193. lapon) foglaltatik. Utánahatlatlan bérletéről valószínű, mivel a bérletre eszközök bármelyiket akárki szintén megszerezheti.

A tetoválás való legjobb festék a borszeszvel szürk péppé kevert finom svéd korom (Swenski Kiemű).

W.
Kosok tenyészéleltsége. (Felélet a 409. kérdésre.) A kérdésre határozott választ adni nem lehet, mert kérdéstörő nem mondja világosan az, vajjon a kosok az anyák közt történt beállítatlás után egy ideig még fedeztek-e a kosok azután hagyták abba a fedezést. Az utóbbi esetben az eladót felelősség nem terhelheti, mert ilyenkor a fedezés abban hagyásának oka vagy a túlterhelésnek vagy pedig a talán nem megfelelő tartásban rejlik.

Feltéve azonban, hogy a verő kötelesség kizárólag beigazolja, hogy a kosok, melyek mint tenyészállatok vették, kezdetül fogva nem akartak fedezni és nála nem betegedtek meg oly betegséggel, mely nem ösztönzi csökkenését vagy épen tehetetlenségre vezet, az állatok tartása pedig szándék megjelölés, a verő jogosan követelhet, hat hónapra belüli, a kosok kiserelését.

Megszűnik-e a haszonbérlet halál esetén? (Felélet a 410. kérdésre.) A haszonbérle adó halála a haszonbérlet szerződését meg nem szünteti és az örökösök a bérlet ki nem módosításáig. Bármint egyezzenek ki az örökösök egymás közt, az így létrejött vagyontráda mindig örökösöknek és nem eladónak lesz tekintendő, ha tehát a szerződés értelemben a haszonbérlet csak el dás esetén szűnik meg: a haszonbérle a felmondást elfogadni nem köteles és a haszonbérletmennyit visszafizetés nélkül nem tartozik.

A haszonbérletből való kimozdításra irányzott kereset tehát sikerre nem vezetne.

Praktikus földmért eszköz. (Felélet a 411. kérdésre.) Igen pontos mérést lehet végezni a mérőeszközökkel. A felmérésről terület mérendő oldalát sürűben kell kitűzni (tracziro) mint a mérőlánc mérselés. A mérőeszköz hossza 2 öl, melyeket két munkás felváltva rak le és ismét víz előre.

A mérőeszköz be van mutatva osztva rendszere. Az aczél mérőszalag jó, pontos és tartós, földmérésnél nem használatos.

A „Stade-féle” mérőállagja pontos mértést nem adhat, különösen nem göröngyös, rosszul mivelt talajban, de közönségesebb mérésnél, ott ahol nagy pontosság szükséges. Kényelme, kezelhetősége miatt ajánlható. K. V.

A Kassai gazdakongresszus vendégeinek fogadtatása.

A Magyar Gazdaszövetség Kassára érkeztet tagjait és a kongresszus vendégeit küldöttég élni október 7-én este fogadta Hadik János gróf a kassai állomásán. A kongresszus tagok zöme élni Károlyi Sándor és Dessewffy Aurél grófokkal az esti vonattal érkezett Kassára és az állomásán Kassá város és a földmért ölközö községe várt a vendégeket.

Gróf Hadik Sándor az Abau-Tornai-vármegyey gazdasági egyesület elnöke mint házigazda az alábbi üdvözlő beszédet intézte Károlyi Sándor grófnak:

Kegyelmes Uram!

Öszinte örömmel és tisztelettel üdvözlöm Nagmföldösögrád Abau-Tornai vármegyey gazdaközönségének nevében körömben. Nagyméltóság kezdeményezésének és fáradsátlan buzgalomnak köszönhetően, hogy a magyar gazdák is belátják, hogy fokozott tevékenységre és együttműködésre van szükségük, ha ezental boldogulni akarnak. A magyar gazdaközönségnek az ország minden

részből így szép számmal való megjelenése által először is biztosítva látom a holnapi gazdagülésre foytes sikerét.

Isten hozta az urakat!

Gróf Károlyi Sándor rövid válasza az üdvözlő beszédre körülbelül így hangzott: „Meltóságos Gróf Ur!

Fogadja őszinte köszönetemet a szíves fogadtatásért, melyben részesülünk. Eljöttünk, hogy részt vegyünk a gazdasági érdekek előmozdítását célzó munkában s mivel a gazdasági érdekek előmozdítása a haza jövőjére szolgál, szívesen jöttem el, hogy ebben a munkában közreműködjek.

Este ismerkedési estély volt a Schalkház szálóban.

A miniszterek üdvözlő táviratai.

A kongresszus üdvözlő távirataira *Széll* Kálmán miniszterelnök és *Darányi* földmívelési miniszter a következő távirati válaszokat adta:

Széll Kálmán miniszterelnök válasza a következő:

Nagyméltóságu gróf *Desseoffy* Aurél urnak

Kassán.

Szíves üdvözlőket őszinte örömmel és hálás köszönettel fogadtam. Nekem és a vezetésem alatt álló kormányának állandó törekvése és kormányzatom egyik legnagyobb feladatának tekintem, az ország gazdasági életének erősítését és az összes közgazdasági tényezők fejlesztését. A mezőgazdák érdekeit óriási fontossággal bírnak és azok gondozását melegen hordom szíven. Minden gazdasági faktor harmonikus fejlődésében kell keresniünk anyagi erőnknek és az országnak felvirágzását.

Széll Kálmán.

Darányi Ignác földmívelési miniszter válasza ez:

Nagymélt. gróf *Desseoffy* Aurél urnak

Kassán.

A nagygyűlés nagybecsű megemlékezését és üdvözlőjét őszinte köszönettel vettem és tiszteletteljesen kérem, hogy hálás érzelmeimet a nagygyűlés előtt tolmácsolni szíveskedjék.

Darányi.

Darányi sürgönye a nagygyűlés berekesztésekor érkezett, a miniszterelnök pedig a banketten olvastatott fel.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:

Kassai agrárgyűlés. Oldal 1539

Állattenyésztés.

A kisgazdák szarvasmarhatenyésztéséről az Alföldön. Oldal 1546

Levelezőkrány. 1547
Vegyesek. 1548
Kereskedelem, üzeme. 1549

A magyar kir. földtani intézet mäsarna a közönségek általános nyitva áll minden vasnap és csütörtökön, délelőtt 10-1-g.

Más napokon, hétfő és péntek kivételével, délelőtt 10-1-g, egy korosa személyenkénti belpó díj lefizése után tekinthető meg.

A m. kir. mezőgazdasági muzeum gyűjteménye a VII. ker. Kerepesi-ut 72. szám alatti házban megtekinthető a hétfői és az ünnepek követő napon kivételével.

naponként d. a. 9 óráig d. a. 1 óráig.

Ezfélt és az ünnepek követő napokon a muzeum zártva van.

A muzeum látogatása ingyenes.

A legutóbbi villamos-közműállomás a Kerepesi-ut-on a városból jövet VII. ker. Általános utca sarkán, a városba menet VII. ker., a Konyérmező utca sarkán van.

Szűkszavú értekezlet Balatonfüreden. A földmívelési miniszter e hó 5-iken Balatonfüreden legnagyobb részben zalamegyi birtokok, lelkesek, tanítók és kisgazdák, valamint a szomszédos törvényhatóságok képviselőinek jelenlétében népes értekezlet tartott. A miniszter megnyitván az ülést, mindenképp közönnel mondott a pannonhalmi Szent-Benedek rendnek, hogy szíves közérdegléssel látta az értekezlet megtartását. Három évvel ezelőtt — folytatta a miniszter — megbeszéltek, hogy mily irányt kell követnünk a szőlőfelújítás terén s most három év múltán örömmel állapíthatjuk meg, hogy közelünk a cél felé, melyet kitűztünk. De mint a vándor, aki útjában meg-meg áll a egyrészt számjára a mérőföldesek, melyeket már elhagytott, másrészt reá gondol a még előtte álló út fátaladalmira, azokban vagyunk mi is e pontnál, midőn egyfelől láttuk az elért sikereket, másfelől számba kell vennünk azon nehézségeket is, melyeket a még reánk váró munkák keresbe befejezése megkíván. Az előző miniszter javasolja az értekezletnek, hogy tanácskozási során a kisgazdák nézeteinek tapasztalatának előadására kiváló szíj volna tekintendő. Szavait így végzi: Magyarország nagy ereje van a földben, mely még sok tekintetben nincsen kihasználva és felismerve: ezeket a kincseket kihasználni fontos feladat. De az országnak még nagyobb kincse van abban a becsületes munkásságban, mely a földet műveli, hiszen ritka az az ország, melynek népe oly értelmes, szorgalmas volna, mint a miénk. Már most, amely országnak olyan a földje és olyan a népe, mint a magyar földé, ott nincs miért aggodnunk, hogy a nagy munka során segíteni ne tudjon. Ezen reményben az értekezletet megnyitván nyilvánítja. Az értekezlet tagjai közül Bedeghi Pál kisgazda, Haudegh apát jószággondnok, Sauer János szőlőgazda, Czuppon Sándor ág. ev. esperes követték ki nézeteiket, melyekre a miniszter minden részletükre kiterjeszkedve

reflektált. Az ülés végén Koller István földbirtokos Zala vármegyei letényudgyi bizottsága elnökekén indítványára az értekezlet eljénzés közt fogadták el a Széll Kálmán miniszterelnökűkhöz intézendő üdvözlő és bizalmi nyilatkozat szövegét. Ez után még Cserlami Károly Zala vármegye alispánja a vármegye, Hertelendy Ferenc orsz. képviselő pedig a taposalmi járás nevében mondott köszönetet a miniszternek, mire az értekezlet véget ért. A miniszter az értekezlet után, mely általában, de különösen a kisgazdák között a legjobb benyomást tette, meglepett Balatonfüreden, majd hajón Siofokra kelt át s ott a vesprémi káptalan közléstől elváladt fogadtatott. A furdó meglepetése után a miniszter a reggeli gyorsvonattal visszatért a székesfevárosba.

Hadik János gróf nyilatkozta. Gróf Hadik János, az Abauj-Tornagyal vármegyei egyesület elnöke a „Föld-Magyarország” kassai lap szórakezétől felkeresve, hogy kérdést intézzen hozzá, vajjon egyik fővárosi hetilap a gazdasági egyesület utolsó választási ülésében elmondott beszédére vonatkozó interpellációja megfelelő nézetének és helyeslésével találkozik-e? Gróf Hadik János „Egy gazdasági, aki nem vak” című cikket elővíván, kijelentette, hogy sem a cikkből nyilvánuló tendencia, sem a beszédnek imputált értelmezés az ő nézeteinek meg nem felel, amennyiben ha nem hagnya magát besorozni azok közé, akik tulzost agrár nézetek érvényesítésénél az osztályharc feloldozását sem riadnának vissza, úgy meg kevésbé van kedve a miskolci kongresszuson előfordult taláratok a maga részéről helyesolni és az ott kifejezésre jutott nézetekkel magát azonosítani. Megjegyzi egyébiránt, hogy nézeteltérések, melyek egyes külön társadalmi faktoroknál kell, hogy előforduljanak, még nem tulzások és úgy a gazdák saját speciális érdekeik védelmére szemponthozból kifejezett tevőkénység sem tulzásoknak, sem osztályharcoknak nem belyegezhetők. A maga részéről tehát őszint érzésen csatlakozott a magyar gazdák közötti boldogulást előmozdítani óhajto mozgalmához, és beszédében csakis a saját álláspontját körvonalozta, hogy a mozgalmában meddig kíván elmenni.

A kassai m. kir. gazdasági tanfelügyelt 25 éves jubileuma alkalmból Szentmiklós Bertalan és Steller Béla földbirtokosok felkért a tanfelügyelt volt halgatóit, hogy a f. hó 10-án megtartandó emlékműnyelven minél számokban megjelenjen szíveskedjenek. — Az emlékműnyel a kassai székesegyházban délelőtt 9 órak. r tartandó hálaladó istentisztelettel vendi kezdetű, majd folytatást nyújt a tanfelügyelt főpályájában. Dehán Győző a Schalkház szálóban körözébe, a melyen való részvétel iránti bejelentések f. hó 12-ig beérő az intézet igazgatóságához intézendők.

A Magyar Polym- és Tengorhajózási r.-t. közbíre teszi, hogy Kis-Középgy állomást kedvezőtlen viázás miatt, tovább intézkedések, az árforgalom számára megszünteti. Az utasok be- és kiszállása a kedvezőtlen viázás tartama alatt ezen állomáson csónakal történik.

Mauthner Ödön

BUDAPEST, VII. Rottenbiller-sz. 33. VI. Andrássy-út 23. sz.

cs. és kir. udvari szállító magkereskedés

ajánli:
legutányosabb áron:

**biborherét
szőszös bukkönyt**

**őszi bukkönyt
őszi borsót
őszi árpat stb.**

Jelenleg főképpen:

**luczernát-
lóheremagot
biborherét**

**szőszös bukkönyt
őszi bukkönyt
őszi árpat
mustármagot stb.**

minták beküldése és az ár közlése mellett a legmagasabb napi
árán mindenféle gazdasági magot,

Haszonbérleti hirdetemény.

Sopron szab. kir. város tulajdonát képező a városról félórányi távolságra eső ugynevezett

„Üebermas“ puszta

1901. szeptember hó 29-től fogva egymásra következő 15 évre nyilvános árverésen

haszonbérbe adatik.

A földbirtok körülbelül 486 k. hold, szántóföld, rét és legelőből áll és gazdasági épületekkel van felszerelve.

A nyilvános árverés és ajánlati tárgyalás

f. évi november hó 14-én d. e. 10 órakor

a városkás tanácstermében fog megtartatni.

Bánatpénz gyanánt 1400 koronányi összeg letendő.

Ajánlatok írásbelileg és szóbelileg tehetők. Írásbeli ajánlatok 1 koronás bélyeggel a fenti bánatpénzzel ellátva kellő jelzéssel és pecséttel zárt borítékban az árverés napján d. e. 9 óráig a polgármesteri hivatalhoz beküldendők.

A részletes feltételek a városi gazdasági hivatalnál (városház I. em. 16. sz.) betekinthetők.

Sopron, 1900. szeptember hó 30-án.

A városi tanács.

1815

AZ

ORSZAGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET

felügyelete alatt álló

KÖNYVKIADÓ VÁLLALAT

kiadásában a következők

gazdasági könyvek jelentek meg:

Cselkő és Kossutány Takarmányozás tan...	4.80	6.-
Cserháti Sándor Talajismeret	3.20	
Hilgared-Treitz Szikes talajok	1.60	2.-
Domokos K. Gazdasági építéset 1-ső rész	4.80	
Szählender Gyula Gazdasági építéset		
II-ik rész	5.20	6.-
Szűts Mihály Mezőgazdasági becsléstan	5.20	6.-
Cserháti Sándor Ösköré talajmivélés	5.20	6.-
Acsádi Jenő Mezőgazdasági Ut-, Vasut- és Hídépítéset	5.20	6.-
Molnár István Gazdasági gyümölcsstermelés	4.80	
Beiwinkler Vilmos Fajbaromfi-tenyésztés	10.-	12.-
Ráosz Imre Zsukorépa-magtenyészés	2.-	
Dr. Baross János Idegenek birtokbeszerzése	6.-	

Megrendelések az

Orsz. Magy. Gazdasági Egyesület pénztári hivatalához

Budapest, IX., Üllői-ut 25. szám (Köztelek)

intézendők.

A műveket bérmentve küldjük; s minden megrendelés után 25%-o engedményt adunk.

Először

vető-, nyeles- és fűrtős-makkot,

bedevelt Száva-vidéki terményt szállít gondosan válogatott minőségben 85-90 mázsiú jótállással a csőcséppért. 1404

Weisz Ferenc Sziesek, Horvátország.

isztafaju 7-8 hetes malacok

a nagy yorkshire fajtából, páronként 30 koronával (esomagolás nélkül) ludányi állomástól, eladók.

Szíves megkeresések a

Báró Stummer Sándor-féle

jóság-igazgatósághoz Nagy-Bodok.

u. p. Nyitra-Ludány, intézendők.

1582

Magy. kir. államasutak igazgatóság.

Hirdetemény.

(Tanuló-béreljegyek díjtelenül Szatmár-Zsadány állomárról Szatmár-Németi állomásra.)

A magyar kir. államasutak igazgatóságának közlése, hogy f. évi október hó 1. napjától kezdve Szatmár-Zsadány állomárról Szatmár-Németi állomásra egy és három hónapig érvényes tanuló-béreljegyek fognak kiadani, melyek a Szatmár-Zsadány állomáson díjtalanul kapható tanuló-igazolványok alapján váltandók.

Budapest, 1900. szeptember hó 18.

A m. kir. államasut. igazgatóság.

Utánnyomás nem díjaz.

Kitűnő minőségű

tögyymakk-ot

nemkülönb mindenféle erdészeti magot ajánl a

Magy. magpergető-gyár

Faragó Béla Zala-Egerszegen;

minden kiállításán kitűntetve, legutóbb

Párisban ezüst éremmel.

1142

A magyar kir. államasutak. Igazgatóság. 143980. sz. A/I.

Hirdetemény.

A félúru vasuti jegy váltására jogosító évi igazolványok érvényesítése az 1901. évre.

A folyó évre szóló félúru vasuti jegy váltására jogosító arcesképek évi igazolványok abból a számból, hogy az 1901. évre idejelenként érvényesíthetők legyenek, a magy. kir. államasutak igazgatóságához már f. évi október hó 1-től kezdve beküldendők: azon jogosultak pedig, kik a f. évi éven ly igazolvány birtokában nincsenek, de lyet a maguk részére az 1901. évre váltani kívánnak, az igazolvány kiállításáig ugyancsak a fenti időponttól kezdve kérelemmel.

Nehogy tehát az igazolványok érvényesítése és lyette az utak kiállítása a f. év utolsó hónapjára maradjon, a munkatörőadásnak és az ebből származó késedelemnek előjét vonód figyelmeztetjük az érleketeket, hogy saját érdekében eeslekenek, ha az érvényesítés készközése, lyette az új igazolványok megsezerése iránt igazolványok, lyette fénypénkek és kezelési illetek lyőben személynként 1 korona készközése a m. kir. államasutaknak fopénztárába való beérteése mellett az előttr midőn hivatali felbőbeszközés, lyette a jogosult nyugaldiság lyőtelvényen folyamodványon lyővetlen az állóított igazgatóság (Budapest, VI., Andrássy-út 73-75. sz. már most folyamodandó).

A nyugaldiság a lakhelyükön az igazgatóság köznyugaldiság által nyugaldiság minőségüket és azt, hogy díjazott tisztseget, vagy lyőtelési járó hivatali nem viselnek, folyamodványon lyőzati tornakoz.

Az illetek hivatali fopénzkezelők lyőlyek, hogy az érvényesítés és az új igazolványok kiállítását kérelemmel igazolványok, lyette fénypénkek, a kezelési illetekkel és a folyamodókorról 2 példányban szerkesztendő nyérjegyekkel együtt, az amugy is nyegyzandó teendők lyőhet megsezerása szempontlyál, állóított igazgatóságok minél előbb beállítani szövelkednek.

Együtt közöllyük, hogy az igazolványok határományának 17. pontlyában fopénzkezelőhöz képest azon idő alatt míg az érvényesítés véget beküldött igazolványok nyálak kezeletnek, azok birtokosok részére, előre nem lyőlt utasításokra lyőtelvényen folyamodványok allyán, melyben az, hogy az illetek folyamodandó igazolvány érvényesítés végett be nem küldve, a hivatali fónak által igazolando, a folyamodványban lyőlyelendő utasítások fónak, menetlyeggy egyszeri utra szóló igazolvány fognak lyet az állóított igazgatóság mint lyőtelvényeinek által is kiadlyán, meglyegyezve, hogy azok részére, kik a fent közli teendők egyszeri utra szóló igazolvány kiállítását kérelemmel elmulaszták, a rendes meneti díj meglyetés celyén, nyőlydíj viselkedésnek szömi körlymenet között sem fognak engedlyeztetni.

Végly figyelmeztetlyük mindazokat, kik arcesképek évi igazolvány váltására kötelelen nincsenek, lyő továbbá az arcesképek lyőlyek birtokosak és, hogy a saját részlyük, lyette családlyagik részére szükséges félúru menetlyeggy egyszeri utra szóló igazolványok kiállítását lyőlyt mindenkori időlyében, de lyőlyalább 14 nappal lyőlyve lyet utasnak általly folyamodlyán, mert a későbbi igazolványok az az soron lyőly kiállítás az é e nyálakban nyőly munkatörőadás lyőlyetlyében lyőlyezlyetellen nyőlyezlyeggyé lyőlyek.

Budapest, 1900. évi szeptember hó 21-én.

A magy. kir. államasutak igazgatóság.

(Utánnyomás nem díjaztatly.)

77567—900. sz. II-ra.

Hirdetmény.

A kishéri m. kir. áll. ménésbirtoknak 1900—1901. évi

3500 q. tengeri

400 q. malatascira

800 q. szárazmoslék

500 q. olajpogácsa

3000 q. goromba buza korpa és

1200 q. takarmányárpából álló erőtakarmány

szükségletének biztosítására folyó évi október hó 23-án a ménésbirtok igazgatóságának zárt írásbeli ajánlati verseny tárgyalás fog tartatni.

Pályázók egy koronás bélyeggel és 5% bánatpénzzel felszerelt ajánlataikat legkésőbb

október hó 23-án délelőtt 10 óráig

a ménésbirtok igazgatóságánál Kishéren nyújtsák be.

A részletes feltételek a gazdasági főigazgatónál (Budapest, földmívelésügyi minisztérium II. emelet 80. sz. ajtó) és a ménésbirtok igazgatóságánál megtekinthetők.

Budapest, 1900. évi szeptember hó 23-án.

M. kir. földmívelésügyi miniszter.

1600

Legelsőbbrendű

birtokbérlet!!

850 hold, elismert legelsőbb rendű szántóföldekkel és 50 hold rét, buza, repce, sörpápa és czukorrépának alkalmas, igen szép fekvésű, 10 percz a vasutól és nagyobb várostól, katasztrális holdja 42 forint és az adó.

Csak komoly reflektánsnak közelebbít

Österreicher Bernát-nál

Nagy-Kanizsán, 1641

Minden fajta erdei csemetéket

erdők és sövények alállításához, szép és olcsó: **fenyő, erdei fenyő, fekete fenyő, szomorú fenyő, Douglas fenyő, vörösfenyő, vörös és fehér égerfa, akaszt, fehér juhar, berkenye és bodza** csemetéket ajánl

Gutsverwaltung BOROWNA

posta: **BOCINIA**, Galicia.

Árjegyzék kívánságra ingyen.

Magyar kir. Államvasutak.

Pályázati hirdetmény.

Az állított igazgatóság a magy. kir. Államvasutak részére a jövő 1901. évben, illetőleg 1902. év végéig re-zelezők és korongtisztító kefékből felmerülő szükségletének szállítást biztosítani kívánván, ezenem nyilvános pályázatot hirdet.

A kiírás tárgyát képező egyes keféket előtérítve jegyzék, mely egyszerűsített adatai mintául szolgál, valamint a szállításokra vonatkozó részletes módokhoz, valamennyi szaki kereskedelmi és iparkamaránál megtekinthetők és a magy. kir. Államvasutak igazgatósága anyag- és leltárbeszerzési (A. II.) szakosztályánál (Budapest, Andrássy-utca 73. sz. II. emelet 47. ajtó), ingyen kaphatók.

A szabályszerűen kiállított egy koronás magy. kir. okmánybéllyel ellátott ajánlatok lepecsételve legkésőbb 1. október hó 21-iki déli 12 óráig a m. kir. Államvasutak anyag- és leltárbeszerzési szakosztályán átadandók, illetőleg posta útján oda küldendőek és a birtokuk ezéla a külfelmen láthatóak el.

A pályázat befűk szállítására 125728/000. sz. hon. Budapest, 1900. szept. hó 17-én.

Az igazgatóság.

„KÖZTELEK“

kiadóhivatalában

Budapest, Köztelek

a következő **gazdasági szakmunkaé** kaphatók:

Egyszerű gazdasági számvitel. Irta Suschka Richárd. Az Orsz. Magyar Gazd. Egyes. által 2000 korona pályadíjjal, koronázott pályamű. Bolti ára csinos vászonkötésben **6** korona. A „Köztelek“ előfizetőinek és az O. M. G. E. tagoknak portmentesen megküldve **4** korona **60** fillér.

A Baromfi hizlalása és a bizott baromfi értékesítése. Irta Hreblay Emil állattenyésztési felügyelő. Ára portmentesen küldéssel **1** korona **70** fillér.

Gazdasági Számviteli Naptár. Szerkesztő Szilassy Zoltán, az O. M. G. E. szerkesztő-titkára. Megjelenik minden évben. Bolti ára **1** korona **50** fillér, portmentesen küldéssel **1** korona **90** fillér.

A mezőgazdaságról és mezőrendőrségről szóló 1804-ik évi XII-ik törvényczikk, a végrehajtására vonatkozó miniszteri rendelet, magyarázatokkal ellátva, egy füzetben bérmentes küldéssel **2** korona **20** fillér.

A sertés javítása és hizlalása. Gardák és hizlalók használatára. Irta: K. Ruffy Pál uradalmi főtiszt. Ára portmentesen küldéssel **2** korona **20** fillér.

A mesterséges borok készítésének, forgalomba hozatalának tilalmáról szóló **törvény,** Magyarázó jegyzékkel ellátva: dr. Lónyay Ferencz. Ára **1** korona **60** fillér.

Lapunk bekötési táblája

1 fnt 36 kr-ért (portmentesen)

kapható kiadóhivatalunkban.

Gulyaarverés.

Nagyméltóságú Grófgróf Pallavicini Sándor nr mind-szent-algói uradalma

magyar-alföldi gulyatenyésztésből

31 drb **3** éves számfőlötti hasas íszó

22 „ **7–12** éves számfőlötti hasas tehén

3 „ **5** éves számfőlötti tenyészbika

8 „ **3** „ tenyészbika

október hó 18-án d. e. 9 órakor

kezdődő árverésen az uradalom **Pa-Szeri** gazdaságában (Kistelek vasúti állomástól $\frac{3}{4}$ óra kocsin) eladtni fog.

Megkeresés Kistelek vasúti állomáshoz kocsit küldeték. (A vasúti indul Szegedről reggel 4 óra és Kistelekre érkezik 5³⁰.)

5³⁰ Ez alkalommal árverésre bocsátjuk még 4 drb idei, 3 drb 1 éves, 2 drb 3 éves csikó és 1 drb 7 éves hasas kanca Northstar, Furioso és a lipiczai Neapolitano apától.

Csongrád-Sándorfalva, 1900. szeptember hó.

Uradalmi főintézőség.

GŐZMIVELÉS.

Nagyobb területek szántását gőzekével
hajlandó vagyonok elváltatni; épügek
mélyrigolozást szőlő-telepítésekhez.

Érteklődők kérelmek, hogy alatti czimzenem forduljanak.

gőzsztántási vállalkozó
WOLFF ERNŐ, BUDAPEST-KELENFÖLD.

KAINIT

nagyban és kicsinyben.

Megrendelhető az Országos Magyar Gazdasági Egyesület titkári
hivatalánál (Budapest Köstelek).

Árak:

nagyban waggon-rakományonként ab Leopoldshall-Stansfurt,
ömlőszett állapotban 108 frt, szákbán szállítva 130 frt. A vas-
utti szállítási költség a különböző távolságu rendelési állomá-
sok szerint 130—140 frt között váltakozik.

Kicsinyben mm. ként szákkal együtt budapesti raktárunkból egye-
sületesi tagok részére 2 frt 80 kr., nem tagoknak 3 frt.

A megrendeléssel egyidejűleg a kainit árát egyesületünk pénz-
tárhoz beküldeni kérjük, a szállítási költségek a küldemény
átvételénél fizetendők.

50% terméstartóbblet

érhető el, ha a talaj 99%-os darabos égetett maró mészszel vagy 72%-os
szénasavas égetett mészszel trágyáztatik. A legnagyobb uradalmaknál
kintiném kipróbált trágyázási módszer. I. rendű eredmények! Fenti előkelt
valamint mindenkor friss, szép fehér építkezési meszet bármely
1327 vasutállomásra börtmentve legelősebben szállít

ELSŐ BAKONY-SZENTGALI MÉSZELEPEK

KLEIN MÁRKUS FIAI Szentgál (Veszprémmegye.)

Egy és több vasu egyetemes
acozélekélm és

talajmivelő eszközeim

olcsó ár, elsőrendű minőség és czélszerű szerkezetükkel fogva országsszerte legjobb hírnévnek és kelendőségnek
örvendenek.

Árjegyzékekkel és árajánlattal szívesen szolgálók.

Bächer Rudolf

cs. és kir. kizárólagos egygára

BUDAPEST,

VI. ker., Nagymező-utca 68. sz.

Magyarországi vezérképviselő: **Szücs Zsigmond.**

"Umicum-Drill"

egyetemes sorhavetőgép sokoldalú haszná-
latosságánál, czélszerű szerkezeténél fogva egész
Európában

a legjobb hírnévnek és
a legnagyobb kelendőségnek
örvond, ezeknél fogva az összes eddigi vetőgépek
közt az

első helyet foglalja el.

Árjegyzék és bővebb felvilágosítással készséggel
szolgál:

Meliehar Ferenez

cs. és kir. szab. kizárólagos vetőgépgyára

Budapest,

VI. ker., Nagymező-utca 68.

